

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

bakalářské kombinované studium

2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Irena Koloušková

Ochrana přírody a její vztah k cestovnímu ruchu v CHKO a
NP Šumava

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part-time) Studies

2009 – 2012

BACHELOR THESIS

Irena Koloušková

Nature protection and it's relation to the tourist trade inside
the protected landscape area and National Park Šumava

Prague 2012

The bachelor thesis work supervisor:

Doc. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 12.3.2012

Irena Koloušková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Doc. PhDr. Václavu Horčíčkovi, Ph.D. za odborné vedení a rady při zpracování této bakalářské práce.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zaměřuje na ochranu přírody a její vztah k cestovnímu ruchu v chráněné krajinné oblasti a národním parku Šumava. Cílem bakalářské práce je analyzovat vývoj cestovního ruchu, analýza současné situace turistické infrastruktury a potenciálu území v chráněné krajinné oblasti a národním parku Šumava.

Klíčové pojmy:

Cestovní ruch, Chráněná krajinná oblast, Národní park, Šumava, Turistika, Turistická infrastruktura, Udržitelný cestovní ruch.

Annotation:

This thesis is focused on the nature protection and its relation to the tourist trade inside the protected landscape area and National Park Šumava. The main aim is to analyse the evolution of the tourist trade, analyse current state of the tourist infrastructure and tourism potential of the protected landscape area and National Park Šumava.

Key words:

Tourist Trade, Protected Landscape Area, National Park, Šumava, Tourism, Tourist infrastructure, Maintainable Tourist Trade.

OBSAH

ÚVOD	9
1. OCHRANA PŘÍRODY A VZNIK NP A CHKO ŠUMAVA	11
1.1. OCHRANA PŘÍRODY	11
1.2. VZNIK NP A CHKO ŠUMAVA.....	16
1.3. GEOGRAFICKÁ POLOHA	17
1.4. VODSTVO.....	18
1.5. FLORA	20
1.6. FAUNA	20
1.7. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	21
1.8. DOPRAVA	21
1.9. OSÍDLENÍ ŠUMAVY	22
2. ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU, POTENCIÁL ÚZEMÍ.....	23
2.1. ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU NA ŠUMAVĚ.....	23
2.2. CESTOVNÍ RUCH NA ŠUMAVĚ.....	23
2.3. POTENCIÁL ÚZEMÍ	27
2.4. GASTRONOMIE, UBYTOVÁNÍ	27
3. STRUKTURA NP A JEJÍ DOPAD DO CESTOVNÍHO RUCHU	29
3.1. DOPAD DO CESTOVNÍHO RUCHU.....	30
3.2. TYPY UDRŽITELNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	32
3.3. LOKÁLNÍ ROZVOJ NA ŠUMAVĚ	33
3.4 VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU.....	35
4. ROZVOJ INFRASTRUKTURY CR V OBLASTI V LETECH 2004-2010	39
4.1. ROZVOJ INFRASTRUKTURY V LETECH 2004-2010	41
4.2. MALÉ INFRASTRUKTURNÍ PROJEKTY	43
4.3. MALÉ INVESTIČNÍ PROJEKTY:	44
5. VÝHLEDY ROZVOJE INFRASTRUKTURY CR V NP A CHKO ŠUMAVA	45
5.1. ZLEPŠOVÁNÍ KVALITY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ FORMOU VYBUDOVÁNÍ MÍSTNÍ TECHNICKÉ A DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY	45
5.2. ROZVOJ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A BYDLENÍ, ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNOSTI ŠKOLNÍCH ZAŘÍZENÍ V NP ŠUMAVA.....	47
6. VÝZKUM VZTAHŮ NÁVŠTĚVNÍKŮ K OCHRANĚ PŘÍRODY V NP A CHKO ŠUMAVA, A DOPAD NA CESTOVNÍ RUCH.....	48
6.1. CÍLE VÝZKUMU.....	48
6.2. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU	49

6.3.	SHRNUTÍ	57
6.4.	ZÁVĚR DOTAZNÍKOVÉHO VÝZKUMU	58
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	62
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	66
	PŘÍLOHY	68
	PŘÍLOHA A - DOTAZNÍK	I
	PŘÍLOHA B - FOTODOKUMENTACE.....	V
	PŘÍLOHA C – MAPY	VIII

ÚVOD

Cestovní ruch dle *WTO*¹ z roku 1991 je činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí a to na kratší dobu než je jeden rok, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě. Cestovní ruch nabízí řadu služeb (ubytování, dopravu atd.) tyto služby podporují cestovní ruch.

Cestovní ruch v Národních parcích a Chráněných krajinných oblastech výrazně ovlivňuje stávající biodiverzitu. K minimalizaci těchto negativních dopadů napomáhá trvale udržitelný cestovní ruch, jde o takový cestovní ruch, který zajišťuje potřeby účastníků cestovního ruchu, pomáhá rozvoji území a zároveň šetrně využívá přírodních a kulturních hodnot dané destinace.

Při vypracování bakalářské práce vycházím ze studia odborné literatury, zákonů na ochranu přírody, dokumentů a analýz poskytnutých Správou Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, zároveň využívám pro zpracování internetové zdroje.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na ochranu přírody a její vztah k cestovnímu ruchu v chráněné krajinné oblasti a národním parku Šumava. První část této práce zahrnuje všeobecnou ochranu přírody v chráněných krajinných oblastech a národních parcích, druhá část je věnována popisu oblasti Šumava, následuje struktura Národního parku Šumava a její dopady na CR, rozvoj infrastruktury a výhled rozvoje CR v národním parku a chráněné krajinné oblasti Šumava. Pro výzkum byla použita metoda písemného dotazování (100 respondentů). Výzkum se zaměřuje na spokojenost návštěvníků v chráněné krajinné oblasti a Národním parku Šumava a zároveň zkoumá, jak návštěvníci vnímají národní park.

Cílem bakalářské práce je analýza vývoje cestovního ruchu v chráněné krajinné oblasti a národním parku Šumava v letech 2004 – 2010. Analýza

¹ WTO- World Tourism Organization – světová organizace cestovního ruchu

současné situace v cestovním ruchu, potenciálu území, turistické infrastruktury. Zhodnotit dopad vlivů cestovního ruchu na chráněnou krajinnou oblast a národní park Šumava a zhodnocení strategie rozvoje turistického regionu Šumava.

1. OCHRANA PŘÍRODY A VZNIK NP A CHKO ŠUMAVA

1.1. Ochrana přírody

Ochrana přírody představuje ochranu krajinného rázu, přírodních hodnot, planě rostoucích rostlin a jejich společenstev a zároveň rozmanitosti druhů volně žijících živočichů, nerostů a také využívání přírodních zdrojů. Na území České republiky sahá snaha o ochranu přírody daleko do středověku. Ochrana přírody začala v první polovině 19. století jako snaha zabránit hospodářskému využívání přírodních zdrojů. Tato ochrana zahrnovala vyhlášení rezervací, kde bylo vyloučeno hospodaření a mnohokrát byl na takovém území zakázán přístup člověka. Roku 1956 byl schválen první zákon na ochranu přírody. Zákon 40/1956 Sb. definoval kategorie chráněných území. Současná ochrana přírody se řídí dle § 27 odst. 1. zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Zákon rozlišuje:

- 1) Ochranu přírody územní
 - zabývá se ochranou celého území
 - plní v systému české ochrany a přírody nezastupitelnou funkci
 - zvyšuje její rekreační a produkční potenciál
 - ovlivňuje přímo i nepřímo krajinný ráz
 - vychází z koncepce trvale udržitelného rozvoje
- 2) Ochranu územní speciální
 - zaměřuje svojí pozornost na řízení, správu a rozvoj tzv. zvláště chráněných území:
 - národní parky (NP),
 - chráněné krajinné oblasti (CHKO),
 - národní přírodní rezervace (NPR),
 - přírodní rezervace (PR),
 - národní přírodní památky (NPP),
 - přírodní památky (PP).

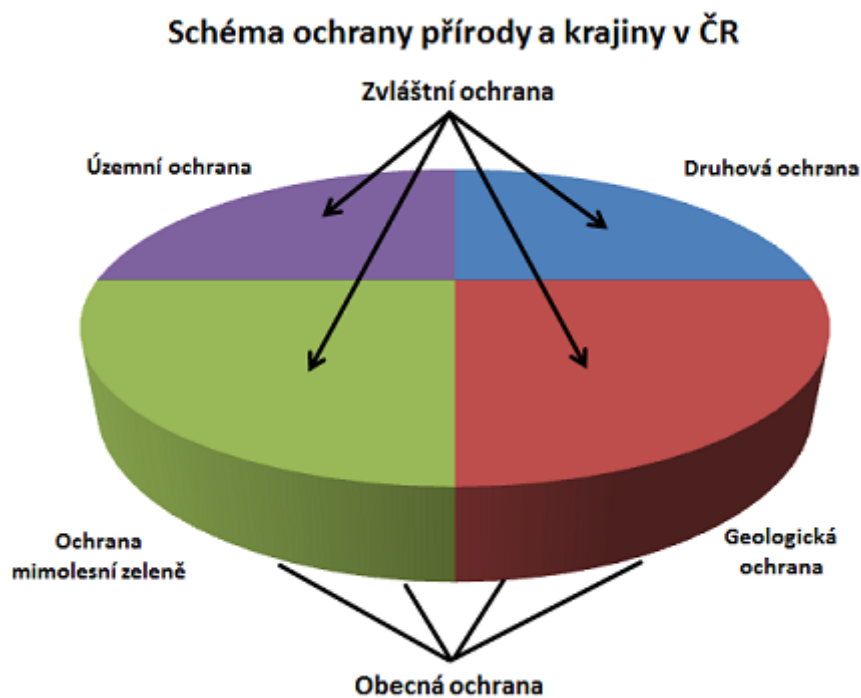
- 3) Ochranu druhovou
 - chrání všechny druhy rostlin a volně žijící živočichy

- 4) Ochranu geologickou
 - chrání jeskyně
 - vývěry krasových vod a paleontologické nálezy

- 5) Ochranu rozptýlené zeleně
 - chrání zejména dřeviny

Ochrana přírody se člení na územní ochranu obecnou a na územní ochranu zvláštní viz. graf níže.

Graf č. 1, Schéma ochrany přírody a krajiny v ČR

Přepřacováno na základě (Zdroj: ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny I.* Praha: Karolinum, 1998.s. 63. ISBN 80-7066-509-4., strana 7)

Zvláštní ochrana přírody se zaměřuje na správu, řízení a rozvoj zvláště chráněných území, vyměřených legislativou.

Obecná ochrana přírody se zaměřuje na celé území České republiky. Jejím smyslem je ochrana estetického rázu krajiny, rozmanitosti druhů a šetrné využívání přírodních zdrojů.² Soustřeďuje se také na krajinu uvnitř zvláště chráněných území. „*Obecná územní ochrana přírody a krajiny má řadu úrovní a poloh. V podstatě zahrnuje a podporuje veškeré antropogenní aktivity, které jsou k přírodnímu prostředí ohleduplné, směřují k jeho uchování nebo zlepšení*“³

Národní parky

Národní parky (dále jen NP) patří mezi tzv. velkoplošná chráněná území s největší prioritou a jsou pod uzákoněnou ochranou původního rostlinného a živočišného prostředí. „*Fauna, vegetace a neživá příroda národních parků mají mít mimořádný význam vědecký a výchovný*“.⁴ Veškeré lidské aktivity v rámci NP musejí být směřovány tak, aby nikterak nenarušili stávající biodiverzitu. NP v České republice vyhláší parlament. Plán péče o NP schvaluje Ministerstvo životního prostředí. U NP se plány člení do kratších časových úseků. Péči o území NP Šumava je pověřena Správa národního parku a chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO). Jde o příspěvkovou organizaci zřízenou roku 1991 se sídlem ve Vimperku. Rozdělení území NP a CHKO Šumava je znázorněno na mapě č.1 v příloze C.

Správa NP Šumava ze zákona řídí a zajišťuje dvě ústřední funkce:

- ochranu přírodního prostředí
- regionální a místní rozvoj

² Ministerstvo životního prostředí: Obecná ochrana přírody a krajiny. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny.

³ ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny I*. Praha: Karolinum, 1998.s. 14. ISBN 80-7066-509-4.

⁴ ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny I*. Praha: Karolinum, 1998.s. 63. ISBN 80-7066-509-4.

Strážci NP poskytují informace návštěvníkům a dbají na dodržování ochranného režimu. Návštěvníci musí dodržovat návštěvní řád, „je obecně závazným právním předpisem stanovujícím podmínky pro turistické, sportovní a rekreační aktivity osob na území NP Šumava“.⁵ Jejich smyslem je zachovat výjimečné přírodní hodnoty. NP se člení do čtyř zón na ochranu přírody. Toto rozdělení do zón upravuje vyhláška ministerstva životního prostředí č. 422/2001 Sb. o vymezení zón ochrany přírody CHKO Šumava. Mezi nejpřísnější ochranný režim spadá první zóna. V první zóně je návštěvníkům zakázáno vstupovat mimo označené turistické trasy, povolovat stavby, měnit skladbu a plochu kultur, výjimkou je plán péče. Ve druhé, třetí a čtvrté zóně se zpravidla omezení snižují. „Zonace“⁶ vychází z rozdílné koncentrace hodnotných přírodních objektů vyskytujících se v národním parku. *Zonace území NP je považována za nutný prostředek k obnově ekologické stability krajiny.*⁷ Hranice první zóny se v terénu značí červenými pruhy, nebo tabulemi.

Tab. 1: Obsazenost zón

Zóna	obsazenost v % z celkové plochy
I.	9,8% z celkové plochy, plochy s největší ekologickou hodnotou – do této zóny jde vstupovat pouze po turisticky značených trasách.
II.	39,8% z celkové plochy, plochy obklopující I. zónu, jde o plochy, které jsou z části pozměněné člověkem, za účelem obnovy ekologické stability. Jedná se hlavně o lesní a zemědělské ekosystémy.
III.	44,2% z celkové plochy, území jež nenáleží I., II. a IV. zóně, jedná se o území jejichž ekosystém je do značné míry změněn lidskou činností.
IV.	6,2% z celkové plochy, plochy s přímým vlivem člověka, osídlené oblasti, obce, zemědělské plochy, plochy pro turistiku a rekreaci.

Zdroj : <http://www.npsumava.cz/cz/1014/2072/clanek/zonace-chkos/>

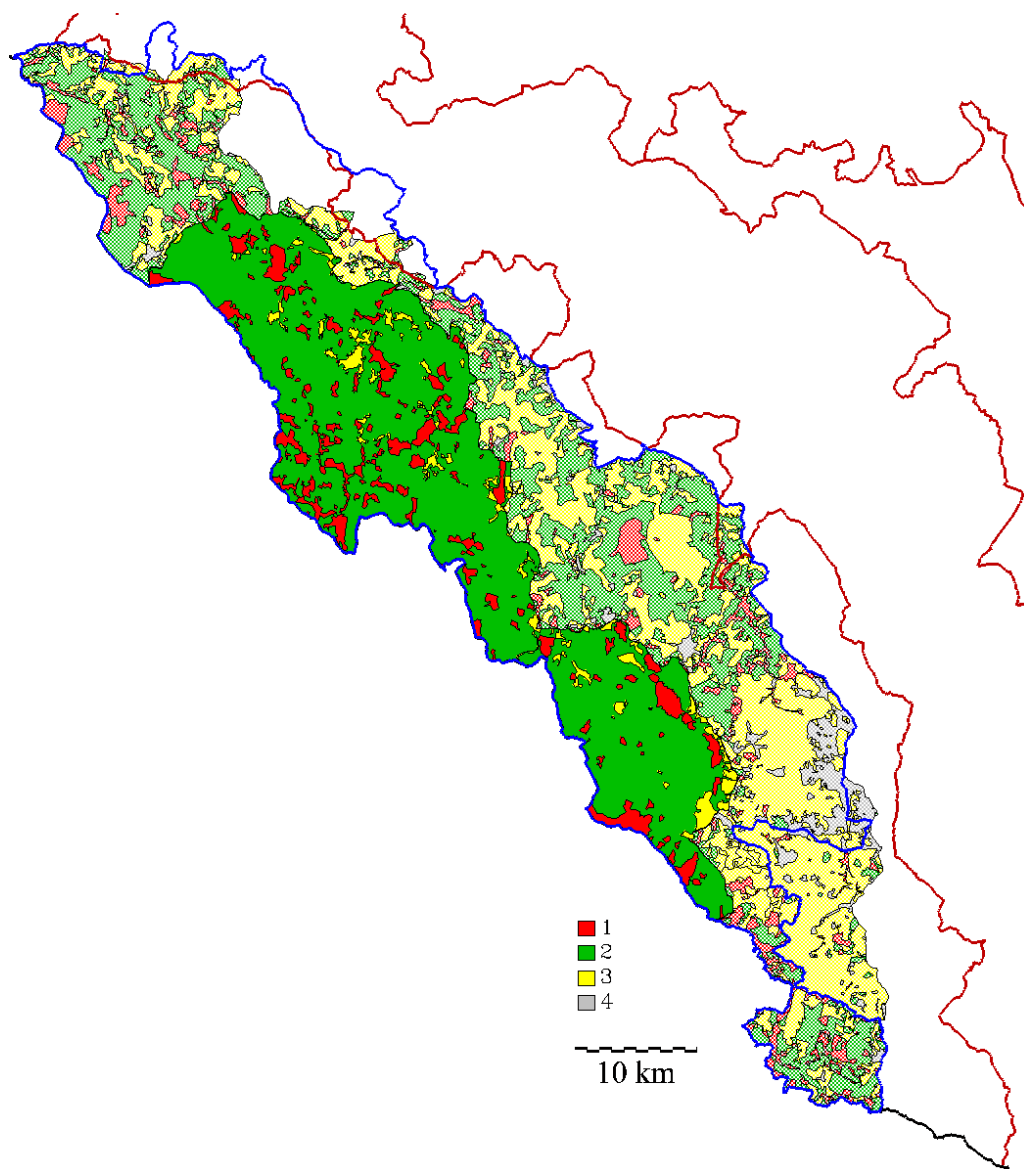
⁵ Správa NP. [online]. 2008-2012[cit. 2012-02-01]. Dostupné z: www.npsumava.cz/cz/sekce/o-organizaci/

⁶ Zonace – rozdělení do zón, ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny I*. Praha: Karolinum, 1998.s. 64. ISBN 80-7066-509-4.

⁷ NP Šumava: Ochrana území.[online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1016/sekce/ochrana-uzemi/>.

Následující mapa zobrazuje zonaci Národního parku (plná výplň) a CHKO (rastrová výplň) současně je patrná hranice Biosférické rezervace (modrá linie). Hnědé linie jsou hranicemi přírodních lesních oblastí.⁸

Obr. 1 : Zonace CHKO a NP Šumava

Zdroj: <http://www.infodatasys.cz/vav2003/sumava/zonace.htm>

⁸ Zonace CHKO a NP Šumava. [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.infodatasys.cz/vav2003/sumava/zonace.htm>

Chráněné krajinné oblasti

CHKO patří mezi velkoplošná chráněná území, jedná se o rozlehlá území s harmonickou krajinou a charakteristickým reliéfem, velkým zastoupením dřevin, s přirozeným výskytem lesních a trvalých travních porostů. Patří sem také dochované památky historického osídlení.

CHKO vyhláší nařízením vláda České republiky. Plán péče o CHKO navrhuje správa CHKO a schvaluje je Ministerstvo životního prostředí. Plán péče se stanovuje na období 10 až 15 let.⁹

1.2.Vznik NP a CHKO Šumava

Vznik a vývoj antropogenního bezlesí

V důsledku kolonizační činnosti člověka na území Šumavy vznikla v různých časových obdobích většina bezlesých ploch. K dalšímu odlesňování došlo z důvodu těžby dřeva a rozvoje sklářství. Na trvalosti využívání odlesněných ploch záviselo, zda se drželo úplné nebo jen přechodné bezlesí, z toho vyplývá, že bezlesí vždy nevykazuje stav, který by byl zapříčiněn historickým působením člověka. Ve druhé světové válce došlo z části k vysídlení příhraničního prostoru, zemědělsky využívaná krajina byla zanechána bez využití.

Od prvních návrhů na ochranu Šumavy v roce 1911 uplynula dlouhá doba. Návrhy na zřízení NP se objevovaly před 2. světovou válkou, poté výzvou Juliuse Komárka v roce 1946. Snahy skončily roku 1963, kdy začala platit velkoplošná ochrana Šumavy a Šumava byla vyhlášena jako CHKO. V době vzniku o rozloze 163 000 ha byla největším chráněným územím Československa. V roce 1990 byla zapsána do seznamu UNESCO jako

⁹ ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny I*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7066-509-4.

biosférická rezervace. Za NP byla Šumava vyhlášena roku 1991 nařízením vlády České republiky č.163/1991 Sb.. NP se rozkládá na ploše 69 030 ha.¹⁰ *Zápis památek do Seznamu UNESCO vedle především ekonomických přínosů znamená zpravidla i hrozbu zvýšeného tlaku komerčních aktivit cestovního ruchu na jeho území. Tento tlak může v závislosti na zranitelnosti jednotlivých složek přírodního i sociálního prostředí daného území a úrovně řízení místního cestovního ruchu nabývat různé intenzity a forem ekologicko i socio-kulturních dopadů.*¹¹NP Šumava patří také do soustavy chráněných území Natura 2000, kterou společně vytváří státy Evropské unie. Natura 2000 slouží k ochraně volně žijících ptáků, nejvzácnějších a nejvíce ohrožených druhů živočichů a rostlin.¹²

1.3. Geografická poloha

NP a CHKO Šumava se nachází v jihozápadní části České republiky, na hranici s Německem a Rakouskem. Rozprostírá se na 120 km dlouhém a 45 km širokém území. Šumava spolu s Bavorským lesem představuje největší souvislý lesní komplex ve střední Evropě¹³. Z pohledu regionálního členění je Šumava rozdělena do dvou krajů: Plzeňského a Jihočeského. Šumava je velmi turisticky atraktivní oblast a to jak pro návštěvníky z České republiky tak i pro návštěvníky ze střední a západní Evropy.

Skladba NP Šumava:

- lesnatost 80%
- pastviny a louky 20%
- orná půda 9%

¹⁰ ANDĚRA, Miloš a Petr ZAVŘEL ZA KOLEKTIV. *Šumava: příroda, historie, život*. Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9.

¹¹ PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2008, s.31. ISBN 978-80-7041-658-7.

¹² NP Šumava: Strategie udržitelného turismu v regionu NP Šumava. [online]. 2010 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/10/3059-strategie_uzrizeneho_turismu_final_cz.pdf.

¹³ MARTAN, Petr. *Der Böhmerwald sterbend und Bedroht*. 2009. vyd. ISBN 978-80-904111-1-1.

- vodní plochy, řeky 1%
- ostatní plochy 10%, z toho zástavba 0,1%

Šumava patří mezi nejstarší pohoří Evropy. Krajinným typem je hornina, vyvrásněná v prvohorách, jedná se o ruly, granulity, žuly a svory, místy se vyskytují krystalické vápence. Nacházejí se zde nejrozsáhlejší horská rašeliniště. Šumava je lesnaté pohoří s rozlehlými náhorními plošinami. Severně od Všerubského průsmyku navazuje na Šumavu pásmo Českého lesa. Novohradské hory zasahují na jihovýchodě území. Linií Šumavy tvoří Šumavské podhůří. NP Šumava se rozkládá na území Klatov, Prachatic a Českého Krumlova. Mezi hlavní obce NP Šumava patří: Prášily, Stožec, Modrava, Kvilda, Horská Kvilda a Srní. Hraniční obce jsou: Nová Pec, Strážný, Borová Lada, Rejštejn a Nové Hutě. Nadmořská výška se pohybuje od 600m údolí Otavy a Rejštejna až po 1378m Plechý což je nejvyšší vrchol české Šumavy. Mezi další nejvyšší vrcholy Šumavy patří Velký Javor 1457m, nacházející se v Německu, nedaleko od Železné Rudy, Boubín 1362m. Šumava sestává ze šesti geomorfologických podcelků. Největšími z nich jsou Šumavské pláně.

Na severozápadě od Šumavských plání je Železnorudská hornatina s nejvyšší Jezerní horou 1343m, její vrchol tvoří smrky, z nichž až 20% je starších více jak 250 let.¹⁴

1.4.Vodstvo

V období čtvrtohor vzniklo na Šumavě asi 12 kárových ledovců, při ústupu ledovců pak vznikala kamenná moře a pod károvými stěnami ledovcová jezera. Ledovcová jezera, jejichž stáří se odhaduje na 10 000 - 12 000 let jsou nejnavštěvovanějším místem Šumavy. Celkově je na Šumavě 8 ledovcových

¹⁴ ANDĚRA, Miloš a Petr ZAVŘEL ZA KOLEKTIV. *Šumava: příroda, historie, život*. Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9.

jezer. V české části Šumavy se nalézají 5 ledovcových jezer Černé a Čertovo jezero v CHKO Šumava a Laka, Prášílské a Plešné jezero v národním parku.

Největší z nich je Černé jezero s rozlohou 18,5 ha, hloubka zde činí až 40 metrů. (Foto 1 - viz. příloha B). Svůj název získalo od zdánlivě černé barvy vody, jež vzniká odrazem okolních hustých lesů. Nad jezerem se vztyčuje Jezerní stěna do výše 330 metrů. Čertovo jezero se nachází na jihovýchodním úbočí Jezerní hory, jeho rozloha je 10,7 ha a hloubka 17 metrů.¹⁵

Jezero Laka je nejvýše položeným jezerem, nachází se ve výšce 1096m. Je nejmenším ze všech ledovcových jezer v oblasti Šumava. Maximální hloubka dosahuje pouze 3,9m a rozloha činí 2,53 ha. Na hladině jezera se volně pohybují plovoucí ostrůvky, postupně zarůstá vegetací.¹⁶

Šumavou a Bavorským lesem prochází evropské rozvodí mezi Černým a Severním mořem. Vodní toky tvoří bohatou součást Šumavy, některé zde mají pramennou oblast, např. Teplá Vltava odvodňuje téměř celou jižní část NP Šumava, jejím významným přítokem je Studená Vltava. Významný turistický potenciál má řeka Vydra s výrazně utvářeným balvanitým řečištěm (Foto 2 – viz. příloha B). Celá oblast Šumavy má díky příznivým hydrogeologickým poměrům velký vodohospodářský význam. Území NP Šumava je zahrnuto od roku 1978 do *Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)*.¹⁷ Mezi nejvýznamnější vodní stavby patří Schwarzenberský plavební kanál vybudovaný roku 1789-1822, délka kanálu je cca 50 km, (Foto 3 – viz. příloha B) a Vchynicko-tetovský kanál 1799-1801 jehož délka je cca 14,4 km. Tyto plavební kanály sloužily k plavení dřeva z těžko dostupných oblastí. Vchynicko-tetovský kanál nyní slouží elektrárně na Čenkově pile. V letech 1952 -1960 byla vybudována Údolní nádrž Lipno jako první stupeň vltavské kaskády. Jde o největší vodní plochu v České republice. Délka nádrže je 48km

¹⁵ VETÝŠKA, Václav. *Oči Šumavy: 100 let rezervace Černé a Čertovo jezero*. 2011. vyd. ISBN 978-80-87338-11-7.

¹⁶ MARTAN, Miloslav. *Šumava: Nejkrásnější turistické trasy*. Plzeň: Kletř, 1997. ISBN 80-85822-05-9.

¹⁷ NP Šumava: Neživá příroda. [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1275/sekce/hydrologie/>

a maximální šířka činí 5,2km, hloubka dosahuje až 21 metrů. Dnes patří Údolní nádrž Lipno k vyhledávaným rekreačním střediskům, nabízí krásné pláže a pestré využití vodní plochy k vodním sportům.

1.5.Flora

Šumava se rozprostírá ve středoevropské květnaté oblasti. Převážná část území je pokryta lesy, horskými smrčínami a vyskytují se také rozlehlá rašeliniště. Území je bohaté na jednotlivé druhy bylin – bezklonec modrý, psineček skalní, vyskytují se zde také lišejníky a mechorosty. V Černém jezeře roste pod hladinou v hloubce 1-4 metrů přísně chráněná šídlatka jezerní (Foto 4 - viz. příloha B), rostlina z druhohor. Řasová flóra v jezerech je poměrně bohatá. Odlesněné plochy se staly vhodným místem pro hořec panonský, který je přísně chráněnou rostlinou. Tento druh pochází z doby na konci doby ledové.¹⁸

1.6.Fauna

Dodnes je Šumava především domovem původní středoevropské lesní zvěře. Vyhubeny byly například vlk, medvěd a velcí kopytníci jako byl zubr. Hlavní náplní péče o zvěř v národním parku je ochrana původních a ohrožených druhů. Mezi atraktivní druhy patří rys ostrovid, jelen lesní. V severské tajze se vyskytuje hojné zastoupení ptáků např. tetřev hlušec, sokol stěhovavý, datlík tříprstý. Vodní toky Šumavy patří k nejvýznamnějším oblastem výskytu vydry říční v České republice. Na území NP a CHKO došlo k trvalému usazení bobrů. Z živočichů, kteří se trvale vyskytují v NP Šumava patří zhruba 100 druhů k zvláště chráněným.¹⁹

¹⁸ VETÝŠKA, Václav. *Oči Šumavy: 100 let rezervace Černé a Čertovo jezero*. 2011. vyd. ISBN 978-80-87338-11-7.

¹⁹ ANDĚRA, Miloš a Petr ZAVŘEL ZA KOLEKTIV. *Šumava: příroda, historie, život*. Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9.

1.7. Přírodní podmínky

Větší část území Šumavy se vyznačuje středohorským typem podnebí. Části šumavského podhůří, údolí Vltavy a Lenory a Jižní svahy Želnavské hornatiny se zařazují do mírné teplé oblasti. Projevují se zde malé výkyvy teplot a poměrně vysoké srážky. Průměrná roční teplota dosahuje 3,5°C ve vyšších polohách a 6°C v nižších polohách. Průměrná teplota ve vegetačním období je okolo 10°C. Průměrný úhrn srážek je okolo 1 000 až 1 300 mm. Sněhové podmínky nejsou tak příznivé jako v jiných českých horách. Sněhová pokrývka dosahuje něco přes 1m a přetrvává v průměru 4-5měsíců.²⁰

1.8. Doprava

Komunikační síť přes Šumavu byla dokončena koncem 14.století, systém komunikací se do dnešní doby nikterak nezměnil. Některé dříve frekventované stezky slouží dnes pro pěší turistiku, některé jsou uzavřeny. Největšího významu nabyla dříve Zlatá stezka, dnes je to významná komunikace přes Šumavu. Region Šumavy nabízí přijatelnou dopravní infrastrukturu, s hustou silniční a železniční sítí.²¹

Železniční síť v regionu Šumava zabezpečuje např. celoroční přepravu obyvatel do osídlených měst (Český Krumlov, Vimperk, Prachatice a další).

Dráhy na Šumavě zajišťují také turistickou přepravu, hlavně v letní sezóně. Po přestavbě některých vlečných vagonů, je možná i přeprava kol. Tyto vozy jsou nasazovány do vlakových souprav převážně v letním období.²²

Kapacita silniční dopravy občas zaostává z důvodu značného nárůstu automobilové dopravy za posledních 15 let. Nejhorší dostupnost má zejména Lipensko. Jeho dostupnost z Jihočeského kraje, ale i z blízkých center je na

²⁰ ANDĚRA, Miloš a Petr ZAVŘEL ZA KOLEKTIV. *Šumava: příroda, historie, život*. Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9.

²¹ RIS: Kudy na Šumavu. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/o-regionu/kudy-na-sumavu/>

²² DAVID, Petr. *Šumava: Česko všemi smysly*. 2011. ISBN 978-80-868-9965-7.

velmi špatné úrovni. Oproti tomu dostupnost Lipenska pro turisty ze sousedních zemí je přijatelná a to hlavně kvůli vybudované husté síti hraničních přechodů. Mezi nejvíce využívané hraniční přechody patří Strážný a Železná Ruda. Silniční provoz velice negativně působí na faunu a floru v NP a CHKO Šumava. Tento negativní dopad správa NP a CHKO Šumavy alespoň z části eliminuje zavedením ekologické dopravy tzv. zelené autobusy, využívané pro turistické lokality NP Šumavy. V zimním období jsou na Šumavě zřízeny skibusy jejich četnost však není nikterak ohromující.

1.9. Osídlení Šumavy

Na Šumavě se jako první objevili Keltové, poté je vystřídaly kmeny Germánů. Teprve příchodem Slovanů a to v 7. až 8. století nastává souvislé osídlení šumavského podhůří. Koncem 1. tisíciletí se začalo šumavské podhůří hustěji osídlovat. Důležitou roli při osidlování hrály obchodní stezky, kolem nichž vznikaly osady s dobrými tržními podmínkami, později se z nich stala významná města. Mezi nejznámější obchodní cestu patřila Zlatá stezka doložená v 11. století. V 17. až 18. století se rozvíjelo sklárství a těžba dřeva. Síť osad přetrvala bez výraznějších změn do 20. století. Nejvyšší počet obyvatel měla Šumava před 1. světovou válkou začátkem 20. století.²³

²³ ANDĚRA, Miloš a Petr ZAVŘEL ZA KOLEKTIV. *Šumava: příroda, historie, život*. Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9.

2. ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU, POTENCIÁL ÚZEMÍ

2.1. Rozvoj cestovního ruchu na Šumavě

Turistika se na Šumavě rozvíjí od 19. století. První turistickou oblastí z Šumavy bylo Železnorudsko. V roce 1877 byla otevřena železniční trať vedoucí z Plzně přes Klatovy a dále do Železné Rudy. Tím se usnadnila dostupnost atraktivních míst např. nejvyšší vrchol Šumavy Velký Javor (1457 m.), Čertovo jezero a Černé jezero. Jižní část Šumavy turisté objevují o pár let později. Po letní turistice přichází do podvědomí i zimní turistika. Po roce 1894 se začíná provozovat lyžování. Vznikají první ski kluby a tím se Šumava stává i zimní turistickou oblastí. S nárůstem turistů vznikaly první spolky, které pozitivně podporovali turistiku. Za posledních 100 let se změnila funkce Šumavy. Z původně zemědělské oblasti, kde převládalo pastevectví, se po roce 1950 oblast změnila na částečně uzavřenou a s velmi omezeným rozvojem cestovního ruchu. Po roce 1990, kdy byla Šumava zapsána na seznam UNESCO, došlo k rozsáhlým změnám funkcí na území Šumavy. Šumava se stala nejrychleji se rozvíjející oblastí pro cestovní ruch, ať už domácího nebo zahraničního. Velká rychlost změn sociálně ekonomického charakteru na území Šumavy vede k častým střetům mezi názory aktérů území Šumavy. Velice těžko dochází k souladu rozhodnutí o rozvoji a budoucím funkci Šumavy. V roce 1991 převyšoval počet rekreačních objektů nad počtem trvale osídlených objektů.

Při posuzování projektů pro rozvoj oblasti, strategických cílů a plánů na území NP Šumava, je zapotřebí brát v úvahu takové aktivity, které jednoznačně povedou k dlouhodobému a trvale udržitelnému cestovnímu ruchu.

2.2. Cestovní ruch na Šumavě

Cestovní ruch na Šumavě je realizován celoročně, převažuje však letní sezóna nad zimní. Největším vrcholem návštěvnosti jsou letní prázdniny, poté

následuje zimní sezóna, kde se návštěvnost odvíjí od sněhových podmínek. K využití ubytovacích kapacit, ať už hotelového typu, nebo využití chatových a stanových oblastí, které se nacházejí mimo NP Šumava dochází především v letní sezóně. K velmi oblíbené letní aktivitě patří sjíždění horního toku Vltavy. Další vyžití nabízí bohatě vybudované cyklotrasy, trasy pro pěší Kvildsko, Modravsko, Prášílsko, trasy pro vozíčkáře Jezerní slat', Rechle, Chalupská slat'. Velmi oblíbené se stávají dvě trasy vyhledávané především milovníky in-line bruslení. První trasou je Jezerní cyklo in-line stezka s hladkým povrchem, který vede podél břehu Lipenské přehrady z Lipna až do Frymburka. Délka trasy je 13,5km a nabízí umělé osvětlení. Druhá trasa vede z Nové Pece do Stožce, povrch zde není dokonale hladký a často se trasa kříží s železnicí. V zimním období dochází k výrazné koncentraci návštěvníků v lyžařských areálech, jako je Špičák, Lipno, Železná Ruda.

Pozitivní dopad na NP a CHKO Šumava měly tzv. *zelené autobusy Šumava*²⁴ částečně minimalizovaly osobní automobilovou dopravu a napomáhaly rozvoji cestovního ruchu na Šumavě. (Foto 5 – viz. příloha B) V současné době je projekt pozastaven. Správa NP a CHKO Šumava a další dosavadní organizátoři řeší, jak by dál provoz těchto linek mohl pokračovat. Správa a organizátoři po jednání pro pokračování projektu dospěli k závěru, že požádají na příští tři roky o dotaci ze stejného programu (přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013) a to za podmínky, že bude třeba stávající projekt výrazně inovovat. Správa se inspirovala v přeshraničním Regenu, kde tamní jízdenky GUTi dostávají hosté zdarma. Tento systém by Správa mohla zavést v NP Šumava a ubytovaní hosté by mohli cestovat také zdarma.²⁵

Za poslední dobu v regionu Šumava vznikla zařízení s vysokým standardem všech nabízených služeb, které zároveň motivují ostatní zařízení ke

²⁴ NPSUMAVA: Zelené autobusy 2011. [online]. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1194/sekce/zelene-autobusy-2011/>

²⁵ NP Šumava: Další sezóna Šumavských zelených autobusů byla uzavřena. [online]. 11.10.2011 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8710/clanek/dalsi-sezona-sumavskych-zelenych-autobusu-byla-uzavrena/>

zlepšení svých služeb. Ke zvyšování kvality nabízených služeb, jako je ubytování a stravování pomáhá značka ŠUMAVA originální produkt.

Obr. 2 ŠUMAVA originální produkt

Zdroj : <http://www.regionalni-znacky.cz/sumava/>

Značku od roku 2008 uděluje Regionální rozvojová agentura Šumava. Tato značka zaručuje kvalitu nabízených služeb souběžně s šetrností k přírodnímu prostředí.²⁶

Negativním faktorem je nedostatečný management návštěvnických toků na území Šumavy. Vysoká hustota pohybu návštěvníků v I. Zóně NP bez alternativy přeměrování návštěvníků do méně navštěvovaných lokalit působí negativně na řadu živočichů žijících v NP. I ekologicky vyhlížející aktivita jako je cykloturistika se při vysokém objemu stává aktivitou negativně ovlivňující přírodní podmínky v lokalitě např. eroze půdy.

Zimní solení silnic v zájmu přijíždějících návštěvníků mění floristické složení i v okolí několik metrů od silnic a tím umožňuje rozvoj nepůvodních druhů.

Z pohledu poznávacího cestovního ruchu je pro návštěvníky NP Šumava velmi dobře vybavenou destinací. Šumava je rájem pro pěší turistiku, hipoturistiku, vodní turistiku, běžkaře a stále více se stává oblíbenější pro cyklistiku.

²⁶ Regionální značky: Šumava originální produkt. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/sumava/>

Hustá síť vlakových, ale i autobusových spojů pro cyklisty propojuje celou Šumavu a Pošumaví (Kašperské Hory, Kvilda, Vyšší Brod, Český Krumlov). Půjčit kolo si můžete ve vybraných stanicích Českých drah.²⁷

Šumava disponuje velkým množstvím parkovišť, na které navazuje 500km turistických tras a zhruba 250km cyklotras. Na Šumavě se nachází několik rozhleden (Poledník, Borová Lada, Javorník, Jezerní Slat', Boubín a další.) Jedinečný výhled na panorama Šumavy nabízí také nově opravená východní věž Hradu Kašperk, kterou poničil orkán Kiril. Dostanete se tak na místa, kde se doposud ještě neprovádělo. (Foto 6 – viz. příloha B) Informace o parkovištích, turistických a cyklistických trasách, rozhlednách a mnoho dalšího poskytnou informační střediska, kterých je na Šumavě více než 10.²⁸

Na Šumavě se nachází řada naučných stezek jako je Povydrří 7km, Medvědí stezka 14km, Stožecká skála 8km a Chalupská slat' vede k největšímu rašelinnému jezírku Šumavy.²⁹

Rozvinuté jsou i možnosti pro rybolov, myslivost. V CHKO avšak podléhají zvláštním pravidlům. V NP jsou tyto aktivity předmětem profesionální činnosti správy NP, tudíž nemají charakter návštěvnických aktivit. Neodlučitelnou součástí cestovního ruchu je pořádání kulturních, společenských, sportovních a vzdělávacích akcí. Tyto akce značně posilují turistickou sezónu na Šumavě. Mnoho z nich má mnohaletou tradici. Nabídka kulturních akcí je dostatečně široká, ale v zásadě je koncentrována do letní sezony. Mezi nejznámější patří Slavnosti Zlaté solné stezky v Prachaticích, Mezinárodní folklorní festival a pout' v Klatovech, Železnorudské slavnosti, plavení dřeva na Schwanzenberském kanálu, Lenorské pečení chleba, Sušické slavnosti, Šumavské trhy, Volarské slavnosti dřeva a mnoho dalších. Ze sportovních akcí je to hlavně Mogul Šumava Rallye, Šumavský skimaraton, nebo Vimperská padesátka. Na Lipně se každoročně pořádá mistrovství ČR

²⁷ TUREK, Jakub. *Outdoor Šumava a okolí*. Grada. ISBN 978-80-247-2024-1.

²⁸ ANDĚRA, Miloš. *Národní parky Evropy*. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-162-1

²⁹ *NP Šumava: Naučné stezky* [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://telemetrie.npsumava.cz/stranky.php?idc=110>.

v jachtingových disciplínách. Ke splouvání divoké vody dochází v úseku Čertových proudů pod Lipenskou přehradou.

2.3.Potenciál území

Po roce 1989 a později vyhlášením NP Šumava se tato krajina přiblížila i zahraničí. Šumavu utváří především lesní fauna a flóra. S postupujícím osídlením Šumavy se krajina složená převážně z lesních ekosystémů měnila v člověkem vytvořená stanoviště, jako jsou pole, louky a sídelní města.

Aktivita, která obohacuje nabídku služeb v cestovním ruchu, je projekt „průvodci krajinou“. Tento projekt realizovala správa NP Šumava, bylo zde proškoleny kolem 80 obyvatel na průvodce, z nichž 30 osob činnost samostatně vykonává. Návštěvníci tak mohou využít jejich služeb za poplatek. Jejich hlavním cílem je podpora a šíření turismu, který je šetrný k přírodě.³⁰

2.4.Gastronomie, ubytování

V oblasti Šumava je ve srovnání s celorepublikovým průměrem poměrně velká koncentrace ubytovacích a stravovacích zařízení. Vývoj počtu ubytovacích a stravovacích zařízení není však v posledním období nikterak monitorován, je tedy obtížné získat přesná statistická data. Největší počet ubytovacích zařízení poskytuje Železná Ruda a Horní Planá, nejméně pak Strážný a Prášíly. Nejrozšířenějším typem ubytování v oblasti Šumava jsou penziony. Vzhledem k tomu, že nabídka ubytovacích zařízení překročila poptávku, je nyní aktuálním trendem v oblasti ubytování a stravování především zvyšování kvality poskytovaných služeb. Stále častěji přibývají zařízení, která jsou zrekonstruována ve stylu místních Šumavských tradic a

³⁰ NP Šumava: Strategie. [online]. 2011 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/5086-strategie_cr.pdf.

současně nabízí vysoký standard služeb, čímž dosahují konkurenceschopnosti.³¹

Vysoký nárůst lůžkové kapacity nastal privatizací podnikových rekreačních zařízení. Rozšiřuje se také ubytování v privátech a rodinných farmách, kde se rozvíjí agroturistika.

V regionu Šumava se nacházejí všechny formy stravování (restaurace, hostince, bufety, občerstvení a zařízení hromadného stravování). K největší kumulaci návštěvníků ve stravovacích zařízeních dochází především ve velkých městech a střediscích cestovního ruchu. Kvality stravovacích služeb se pod tlakem konkurence neustále zvyšují. Začínají se vyskytovat restaurace zaměřené na gastronomické speciality a tradiční regionální pokrmy. Nevýhodou je v nejexponovanějších lokalitách rostoucí cenová hladina, která následně nesouhlasí s nabízenou kvalitou služeb.³²

³¹NP Šumava: Strategie. [online]. 2011 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/5086-strategie_cr.pdf.

³² Cestovní ruch na Šumavě: Rozvojový koncept udržitelného cestovního ruchu. [online]. 2007 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: http://www.tourism4nature.org/results/su_pictures/su03_tmp_cz.pdf

3. STRUKTURA NP A JEJÍ DOPAD DO CESTOVNÍHO RUCHU

Na území NP Šumava existuje střet mezi dvěma koncepcemi rozvoje území. První koncepci můžeme charakterizovat jako ochrannou koncepci s cílem v maximální míře zachovat a poznávat relativně nedotčené přírodní prostředí a omezovat nebo zabránit jeho dalšímu poškozování sociálně ekonomickými aktivitami. Druhou koncepci můžeme nazvat jako rozvojovou s cílem zajistit sociálně ekonomický rozvoj obcí a obyvatel na území NP Šumava. V NP Šumava byl ale na rozdíl od jiných NP 40 let nepřirozený vývoj. Střety mezi zastánci obou strategií již byly mnohokrát medializovány a předmětem mnoha soudních žalob, aktivistických protestů, vládních jednání. Bohužel až v poslední době se obě strany snaží najít kompromisní řešení.

Rozvoj území NP Šumava, ale i celého regionu Šumava nelze chápat černo-bíle. Nelze prosazovat rozdílné strategie rozvoje ve vztahu k funkci území. Rozvoj na území NP musí probíhat v souladu s principy obou strategií. Rozvoj pro obyvatele a návštěvníky Šumavy lze dlouhodobě zajistit jedině v souladu s principem udržitelného rozvoje přírodního prostředí, ale zároveň Šumava představuje kulturní krajinu, kde obyvatelé žili a působili více než 400 let a proto je základním předpokladem udržení obou funkcí krajiny aktivní přítomnost bydlících obyvatel a dalších uživatelů území například turistů.

Při posuzování jednotlivých rozvojových projektů, strategických záměrů nebo cílů na území NP Šumava je nutné prosazovat takové trendy, které povedou ke dlouhodobému a trvale udržitelnému rozvoji celého území. Vezmeme-li příklad Železné Rudy, lze doložit, jak se proměnila struktura sídla i jeho nejbližšího okolí při rychlé realizaci zdánlivě výhodných investičních nebo podnikatelských záměrů, které byly realizovány v průběhu 90. let. To co bylo z krátkodobého pohledu v 90. letech výhodné, je z dlouhodobého hlediska nepřijatelné. Železná Ruda postupně na území NP Šumava ztratila svůj statut střediska v nedotčené přírodě se specifickými možnostmi rozvoje a stala se

jedním z tuctových letních i zimních středisek komerční a masové rekreace. Je zapotřebí, aby další kroky vedly k zajištění rozvoje území NP Šumava nejen v horizontu několika let, tak jako se to stalo v případě Železné Rudy, ale i pro příští generace.

Při sledování jednotlivých problémů na území NP Šumava je nutné zhodnotit změny z širšího pohledu. I když správa NP Šumava vykonává svoji působnost na jasně definovaném území NP o rozloze 68 064 ha a na území Chráněné krajinné oblasti Šumava o rozloze 99 624 ha, území NP Šumava je ovlivňováno vývojem zásadními rozhodnutími. Mezi hlavní rozhodnutí, která mohou ovlivňovat budoucí vývoj území NP Šumava patří také rozhodování o prioritních investicích především do dopravní infrastruktury. Například dokončením dálnice D3 Praha, České Budějovice, Linec se zrychlí, a stane dostupnější celá jižní část NP Šumava, oblast Lipna. Je zde veliký předpoklad, že vzroste zájem a tlak na její využití. Rozšířením a dokončením železničního koridoru na Šumavu bude mít stejný důsledek.³³ Hlavní hráčem v mikroregionální úrovni je Správa NPŠ, která má z dikce zákona zajišťovat a řídit dvě klíčové již zmíněné funkce:

- ochranu přírodního prostředí
- regionální a lokální rozvoj.

3.1. Dopad do cestovního ruchu

Dopady cestovního ruchu mají v obecné rovině charakter pozitivní a negativní. Stejný dílčí projev může mít jiný dopad na každou typovou či konkrétní lokalitu ať již se jedná o oblast poptávky či nabídky. Pozitivní i negativní dopady jsou dále členěny na ekonomické, environmentální a sociální, je možné je různou měrou monitorovat a usměrňovat. V mnoha případech

³³ Lokální rozvoj na Šumavě. PERLÍN, Radim a Ivan BIČÍK. Národní park Šumava [online]. 2010 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/10/3118-sbornik4_lokalnirozvoj.pdf.

nemá tentýž jev na různé aktéry stejný charakter dopadu. Z pozitivních dopadů je nejlépe monitorovatelná zaměstnanost a finanční zisk, ale již i zde je obtížnější sledovat, zda tyto zisky jsou dále reinvestovány v lokalitě, kde vznikly.³⁴ Toto je klasickým příkladem, kdy v cestovním ruchu nepodniká místní komunita, zisky jsou relokovány a lokalita se dostává do pouhé pozice zdroje. Objektivně velmi obtížně měřitelné jsou pozitivní dopady environmentální a sociální (příspěvi k ochraně přírodního a kulturního dědictví, rozvoj vzdělanosti, uspokojení rekreačních potřeb a jiné), přesto je nezbytné i na základě často měkkých forem výzkumu (dotazníky, řízené rozhovory apod.) tyto dopady sledovat a vyhodnocovat. Negativní dopady tzv. turistického znečištění, které cestovní ruch doprovází, jsou v mnoha případech dobře monitorovatelné a na základě těchto výsledků je potřeba přistupovat k jejich odstranění či alespoň zmírnění. Především masový cestovní ruch přispívá k degradaci území s významnými přírodními a kulturními hodnotami, což může vyústit až ve ztrátu přírodní a kulturní diverzity, vyúsťující až v efekt turistické pasti, kdy cestovní ruch svými aktivitami znehodnocuje svůj vlastní kapitál³⁵.

Negativní vliv působí:

- na přírodu – poškození životního prostředí, tlak návštěvníků, znečištění. Konflikty mezi lidskými aktivitami a místní faunou např. vliv na hnízdní predaci některých druhů živočichů, rušení hnízdní doby, ovlivňování rozmnožování a příjmu potravy, změnu vnitrodruhových vztahů apod. Vliv na flóru především ve zranitelných ekosystémech – sešlap, a to jak pěšími turisty, cyklisty, tak například jízdou na koni či poškození a eroze jízdou na motorkách a terénními vozidly, dále znečištění půdy, vody, produkce odpadů.

³⁴ Vlivy cestovního ruchu na přírodní a socio-kulturní prostředí.: PANET 2010. TĚŠITEL, Jan, Drahomíra KUŠOVÁ a Michal BARTOŠ. PANET 2010 [online]. 2007 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z:

www.panet2010.info/index...site/.../panet_booklet_czechrepublic.pdf

³⁵ Vlivy cestovního ruchu na přírodní a socio-kulturní prostředí. PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. Udržitelný cestovní ruch [online]. 2010 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: http://ucr.uhk.cz/documents/Vlivy_CR_na_prirodni_socio_kulturni_prostredi_Uvod/text/vlivytext.pdf

Obnova poškozených ekosystémů závisí na typu stanoviště, kvalitě a typu podloží, půdy a vegetace a mnohdy může trvat několik desítek let.

- na místní obyvatele – rušení, poškozování sociálních struktur a běžného způsobu života – riziko vzniku turistického ghetta, vyšší náklady – projev turistické inflace. Nejlépe měřitelné pomocí *Doxeyo iritačního indexu*³⁶
- na společnost – tlak na zdroje, lobby, možnost výjimek ze zákona apod. Tento vliv je stále častěji předmětem studií, jejichž závěry je možné aplikovat v praxi

3.2. Typy udržitelného cestovního ruchu

Potenciálních negativních dopadů a projevů cestovního ruchu, především masového, je známá celá řada. Jako reakce, pod vlivem vzniku pojmu trvale udržitelný rozvoj, vznikla řada pojmů spjatých s cestovním ruchem, které různí autoři vykládají odlišně, lze je však zobecnit. Přírodní cestovní ruch, jedná o cestování do relativně nenarušených a nepoškozených přírodních oblastí. Jedná se o cestovní ruch, u kterého místní obyvatelstvo hraje roli v řízení jeho rozvoje, řízení a plánování, čímž je zajištěno spravedlivé sdílení příjmů generovaných cestovním ruchem. Ten tak přispívá k ochraně přírodního zdroje, na němž je závislý.

Ekoturismus (ecological tourism) – forma cestovního ruchu, která závisí na existenci a ochraně biologické rozmanitosti a stanovišť. Účastníci jsou motivováni využitím chráněných výtvarů tak, aby nebyly cestovním ruchem nadměrně narušovány. Ekoturismus může mít menší nároky na infrastrukturu a výstavbu nových zařízení nežli tradiční cestovní ruch. Jedná se spíše o formu, kdy turisté přijíždějí do přírody a podílejí se aktivně na její ochraně.

Udržitelný cestovní ruch – zahrnuje přímo principy ochrany přírody s rozvojem cestovního ruchu v oblasti.

³⁶ Arts Lexikon. Arts lexikon [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/Index_iritační,_Doxeyho

3.3. Lokální rozvoj na Šumavě

Udržitelný cestovní ruch a ekoturismus nejsou synonyma, jak je často mylně vykládáno. Mnoho forem ekoturismu může být neudržitelných a pokud má ekoturismus přispět k udržitelnému rozvoji cestovního ruchu v dané oblasti, musí být pečlivě plánován a řízen. Aby byl cestovní ruch udržitelný, musí respektovat při svém rozvoji únosnou kapacitu daného území, která má tři úrovně:

- Únosná kapacita životního prostředí – stupeň zátěže ekosystému, lokality, krajiny, ve které cestovní ruch a jeho aktivity včetně infrastruktury nezpůsobí jejich poškození či ztrátu původních přírodních hodnot.
- Kulturní a sociální únosná kapacita – úroveň, za jejíž hranicí působí rozvoj cestovního ruchu a počty turistů a návštěvníků negativně na místní obyvatelstvo a jejich běžný způsob života.
- Psychologická únosná kapacita – úroveň, za níž jsou kvality, které turisté a návštěvníci v území hledají (klid a odpočinek, málo dalších lidí, málo známek lidských aktivit) poškozeny rozvojem cestovního ruchu.

Udržitelný cestovní ruch v chráněných územích sleduje tři cíle, na které se zaměřuje a které by se měly vzájemně doplňovat a překrývat, jelikož společně vytvářejí celek.³⁷

- **První cíl**

Prvním cílem je ochrana životního prostředí, ke které by měl přispívat cestovní ruch dlouhodobě, o němž by měli nejvíce vědět místní obyvatelé, jejichž povědomí a veřejné mínění společně s povědomím turistů a návštěvníků by se mělo stále udržovat a zvyšovat.

³⁷ PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2008, s.31. ISBN 978-80-7041-658-7.

- **Druhý cíl**

Druhý cíl je cíl sociální, mezi ně patří spokojenost turistů a návštěvníků, zvýšení životní úrovně, dovedností a schopností místních obyvatel, dále pak nabídka alternativ k masovému cestovnímu ruchu apod.

- **Třetí cíl**

Třetí ekonomický cíl by se měl zasloužit o zlepšení lokálních ekonomik, nabídku lokálního trhu a pracovních příležitostí a generování zvyšování příjmů, které budou investovány do chráněných území a péče o něj. V přímé souvislosti s pochopením principů udržitelného rozvoje, stejně tak jako s cíli řady mezinárodních úmluv, existuje několik principů pro chráněná území a místní komunity, které by měli taktéž respektovat aktéři cestovního ruchu:

- chráněná území mohou přežít pouze tehdy, pokud budou vnímána jako území význačných hodnot v nejširším slova smyslu, tak i konkrétně pro místní obyvatele,
- právo místních obyvatel a komunit musí být respektováno a podporováno tím, že se místní obyvatelé budou podílet na řízení a společné aktivní péči o přírodní zdroje způsobem, který neohrozí ochranný statut území,
- místní zvyklosti a tradiční využívání zdrojů by měly být, stejně jako kontrolní organismy, zohledněny jako prostředky k ochraně biodiverzity.³⁸

Význam cestovního ruchu a rekreace pro chráněná území jsou zpracovávány Koncepti státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013. Výsledkem vyhodnocení celkové analýzy cestovního ruchu v ČR (SWOT) byla ve slabých stránkách, mimo jiné, zmíněna absence koncepčního řízení cestovního ruchu ve velkoplošných chráněných územích. Mezi příležitostmi byla identifikována také zvýšená poptávka po venkovském, ekologickém cestovním ruchu a cykloturistice.

³⁸ PÁSKOVÁ, Martina. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2008, s.31. ISBN 978-80-7041-658-7.

Tab. č.2

SWOT ANALÝZA

Silné stránky	Slabé stránky
Pestrá a dobře hodnocená nabídka pro vyžití formou poznávací turistiky a relaxace Dobré hodnocení stravovacích zařízení, která jsou hojně využívána Silný vliv předchozí dobré zkušenosti Vysoká celková spokojenost Vysoká loajalita k regionu Širší preference místa pobytu (žádný z regionů není jedinou zvažovanou destinací – prostor pro přilákání i do ostatních regionů)	Horší hodnocení dopravní infrastruktury - naprostá většina se do míst pobytu dopravuje automobilem Převaha jednodenních výletů – nižší využití ubytovacích kapacit
Příležitosti	Hrozby
Intenzivnější participace soukromých subjektů zapojených do produktu cestovního ruchu, hlavně v oblasti dopravní infrastruktury Růst zájmu o trávení volného času v tuzemsku v kontextu zhoršení ekonomické situace spotřebitelů a tím snížení investic do zahraniční dovolené Individualizace nabídky jednotlivých regionů v oblasti poznávací a pěší turistiky a relaxace (zapojení nabídky soukromých subjektů)	Výrazné zhoršení ekonomické situace v ČR (spotřebitelů – snížení výdajů na dovolenou, podnikatelských subjektů – zvýšení cen) Cenová konkurence a zvýšení atraktivity pobytu ze strany okolních států Zhoršení situace v oblasti ochrany přírody a péče o památky kulturního dědictví (neudržitelnost rozvoje)

3.4 Vývoj cestovního ruchu

Historie

Již Rajonizace cestovního ruchu ČSR z roku 1981³⁹ navazující na Rajonizaci cestovního ruchu ČSSR z roku 1962 vymezuje Šumavu jako oblast cestovního ruchu I. kategorie, je charakterizována jako oblast cestovního ruchu s nejkvalitnějšími přírodními předpoklady a podmínkami, se širokým souborem funkcí celostátního a mezinárodního významu a se širokou časovou využitelností. Výrazným faktorem omezujícím rekreační funkci této oblasti byla skutečnost, že velká část patřila do území zvláštních společenských zájmů, což bylo nepřístupné pohraniční pásmo. Existence CHKO a přírodních rezervací nebyla chápána jako překážka rozvoje cestovního ruchu, přes

³⁹ DOHNAL, Václav, et al. Rajonizace cestovního ruchu. 1. vyd. Praha : Merkur, 1985. 167 s.

respektování příslušných režimů stanovených pro tato území. Dominantní postavení zaujímal v té době celoroční územně vázaná rekreace, na většině území umožňující dlouhodobou i krátkodobou (do tří dnů) rekreaci, s výjimkou podoblasti Lipno využívané intenzivně k letní rekreaci. Rozhodující úlohu představovala hromadná rekreace s výrazným podílem vázaného cestovního ruchu (podniková rekreace, rekreace ROH). Doplňkovou kapacitu tvořily objekty druhého bydlení – chaty a rekreační chalupy. Byl plánován rozvoj vybavenosti středisek cestovního ruchu: Železná Ruda, Kašperské Hory, Zadov/Churáňov, Stachy, Kvilda s důrazem na výstavbu zařízení hotelového typu. Rozvoj individuální rekreace měl být omezen na přeměnu objektů původního vesnického osídlení na rekreační zařízení. Šumava patřila k velmi oblíbeným cílům cestovního ruchu a uspokojovala stejně jako v současnosti potřeby celoroční rekreace obyvatel Plzeňské a Českobudějovické aglomerace a sezónní rekreace obyvatel aglomerace Pražské. V tomto stavu vstupuje Šumava do devadesátých let, tedy období politických a ekonomických změn, ale též normativních – vyhlášení národního parku. Velký nárůst návštěvnosti je zaznamenán v souvislosti s politickými změnami počátkem devadesátých let a souvisí se zpřístupněním pohraničního pásma, kdy pěší turisté mohli navštěvovat do té doby přírodně atraktivní, komunikacemi vybavené, ale pro veřejnost uzavřené příhraniční prostory.

Dalším impulzem pro zvýšení počtu návštěvníků byl rozvoj cykloturistiky, především nasycení trhu horskými koly v druhé polovině devadesátých let. Šumavské mírně zvlněné pláně vybavené cestami s upraveným povrchem, jakožto pozůstatku po vojenských komunikacích, představují ideální terén pro nenáročnou rodinnou cykloturistiku. Tento boom vyvolává v současné době stále vyšší potřebu oddělení tras pro pěší a cykloturisty. Výrazné změny v proudech cestovního ruchu a v požadavcích aktérů cestovního ruchu si vyžádaly přehodnocení celkové situace, především potenciálů území pro další usměrnění rozvoje aktivit spojených s cestovním

ruchem a rekreací. V roce 2001 bylo provedeno na základě expertního hodnocení určení potenciálu cestovního ruchu na úrovni obcí ČR.⁴⁰

Potenciál cestovního ruchu byl v tomto případě chápán jako formalizovaný výsledek zhodnocení co možná komplexního okruhu územních podmínek a předpokladů pro další možný rozvoj cestovního ruchu. Územní podmínky a předpoklady cestovního ruchu vytvářejí složitý multidisciplinární systém. Podmínkou pro zkoumání tohoto systému je jeho zjednodušení a rozčlenění na relativně přirozené segmenty. Za tyto segmenty považujeme jednotlivé, v zásadě homogenní aktivity cestovního ruchu - např. cykloturistika, kulturně poznávací turistika, kongresová turistika apod. Celkový potenciál se tak skládá z dílčích, „odvětvových“ potenciálů, tj. možností, které v území existují pro provozování konkrétních aktivit cestovního ruchu.

Kategorie dílčích potenciálů cestovního ruchu se vyskytují ve třech

hlavních formách:

- jako vhodnost krajiny pro určitou aktivitu cestovního ruchu (z logiky věci vyplývá, že jde o takové aktivity, jejichž provádění je v rozhodující míře vázáno na přírodní prostředí); příklady: vhodnost krajiny pro cykloturistiku, pro zimní sporty, pro horolezectví apod.,
- jako určitá relativně fixní danost, která v obci existuje a je atraktivní pro návštěvníky; příklady: kulturně historické památky a soubory, muzea a skanzeny apod.;
- jako kulturní, sportovní a jiné akce, které jsou v obcích pořádány a navštěvují je účastníci (diváci) odjinud.

Aktivity cestovního ruchu můžeme rozdělit do dvou úrovní a to do:

- přírodního,
- a kulturního.

⁴⁰ DOHNAL, Václav, et al. Rajonizace cestovního ruchu. 1. vyd. Praha : Merkur, 1985.

Přírodní aktivity jsou založené na aktivní turistice, rekreaci, poznávání přírody nebo sportovní činnosti. Kulturní aktivity zahrnují aktivity zaměřené na kulturní poznání, zábavu a podobné aktivity.

Šumava je území, které není pozměněno negativními dopady v důsledku antropogenního působení. Mezi hlavní zdroje obživy místních obyvatel Šumavy patřilo do roku 1991 zemědělství, a lesní hospodářství, nyní místní obyvatelé profitují především z cestovního ruchu a ochrany přírody. Šumava se stala velice významnou turistickou a rekreační oblastí. Cestovní ruch výrazně pozitivně ovlivňuje ekonomickou situaci regionu, avšak jeho intenzivní rozvoj může velice negativně ovlivnit biodiverzitu území. Proto je zapotřebí rozvíjet takové formy turismu, které nemají negativní dopad na NP a CHKO Šumavu. Mezi šetrné formy cestovního ruchu patří např. ekoturismus, agroturismus, pěší turistika, vysokohorská turistika. Území NP a CHKO Šumava disponuje mnoha historickými památkami, nabízí tak bohatou nabídku kulturně historických atraktivit pro rozvoj turistiky a produktů historického cestovního ruchu. Velká část historických atraktivit se nachází kolem tzv. Zlaté solné stezky například zříceniny hradů Kunžvart a Stožec, pamětní kříže, památné kameny, boží muka. Architektonické památky se vyskytují například v Kašperských horách, hrad Kašperk, v Železné Rudě barokní zámek, nechybí zde ani sakrální památky, jako jsou kostely a hřbitovy. Nacházejí se zde i pozůstatky sídel, které zanikly po 2. světové válce, dotvářejí tak ráz šumavské krajiny. Mezi vyhledávanou oblast z hlediska historických a kulturních památek v cestovním ruchu patří město Český Krumlov zapsané na seznamu světového dědictví UNESCO. Pyšní se svým historickým centrem a mohutným zámeckým komplexem nad řekou Vltavou. Hornickou tradici nalezneme v Kašperských horách, připomíná jí expozice zaměřená na těžbu a zpracování zlata. V okolí Kašperských hor se dochovaly středověká důlní děla.⁴¹

⁴¹ Master plán Šumava: Podklad pro zajištění tvorby Krajinového integrovaného plánu rozvoje Regionu Národního parku Šumava. SPRÁVA NP A CHKO ŠUMAVA[online]. 2010 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1562/sekce/masterplan-sumava/>

4. ROZVOJ INFRASTRUKTURY ČR V OBLASTI V LETECH 2004-2010

Infrastrukturu můžeme rozlišovat:

- 1) Dopravní infrastruktura, vybavení
Jde především o komunikace a dopravní stavby pro dopravní prostředky, technologie, jejich provozování, údržbu,
- 2) Technická infrastruktura, vybavení
Jde zpravidla o rozvody pitné a užitkové vody, kanalizaci, energetické sítě, telekomunikační sítě,
- 3) Občanská infrastruktura, vybavení
Jde o zařízení určená nejen k poskytování služeb (např. výrobní a nevýrobní služby, obchodní, stravovací, kulturní, sportovní zařízení),
Tuto infrastrukturu lze rozlišovat na:
 - A) Základní, která slouží k uspokojování denních potřeb obyvatel. Je zpravidla zahrnována do okruhu činností bydlení a nezbytná pro samostatnou existenci obcí jako společenství jejich občanů,
 - B) Vyšší, vybavení je zpravidla využíváno méně často a je proto závislé na širším okruhu uživatelů, než jsou obyvatelé jedné obce, nebo její části. Pro svoji atraktivnost, z důvodů společenských i s ohledem na efektivnost vynaložených nákladů je vyšší vybavenost soustředována do určitých center a je výrazně vázaná na dopravní infrastrukturu,
- 4) Územní systémy ekologické stability při určitém zobečnění je možné i tyto systémy označit za infrastrukturu území, vytvářenou soustavou

vzájemně propojených ploch (biocenter a biokoridorů), zajišťujících uchování biodiverzity a podporujících ekologickou stabilitu území.⁴²

Rozvoj bydlení na Šumavě úzce souvisí s úrovní infrastruktury cestovního ruchu, která je na Šumavě nejrozsáhlejší v Železné Rudě a na Lipně. Výhodou Železné Rudy je dobrá vazba na infrastrukturu sousedního Bavorska (areál Grosser Arber). Mimo ubytování je významným potenciálem území infrastruktura cestovního ruchu. Největší investice představuje ubytování a areály sjezdového lyžování.⁴³

Tab. 3 – Přehled ubytovacích kapacit, délka sjezdových tratí, počet lanovek

Nejvýznamnější areály	počet lůžek v hotelích a penzionech	počet lanovek / vleků	délka sjezdových tratí
Železná Ruda – Špičák	2200	1/12	8,7
Nýrsko – Hojsova Stráž	800	-	-
Kašperské Hory	850	0/3	1,5
Stachy – Nové Hutě	1700	1/9	5,5
Lipno – Kramolín	450	3/2	7,5
Lipno Nová Pec	100		
Horní Planá	930		
Černa v Poš.	490		
Frymburk	350		
Přední Výtoň	340		
Celkem	2110		

Zdroj : Š U M A V A N A R O Z C E S T Í, <http://urbioprojekt-valtr.cz>

Infrastruktura vybudovaná pro účely cestovního ruchu přispívá k místnímu rozvoji a městské obnově, jsou vytvářeny a udržovány pracovní příležitosti dokonce i v oblastech, kde dochází k úpadku průmyslu či venkova.

⁴² Š U M A V A N A R O Z C E S T Í [online]. 1. vyd. Plzeň, UrbioProjekt[cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://urbioprojekt-valtr.cz/>

⁴³ Š U M A V A N A R O Z C E S T Í [online]. 1. vyd. Plzeň, UrbioProjekt[cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://urbioprojekt-valtr.cz/>

4.1. Rozvoj infrastruktury v letech 2004-2010

Státní program podpory cestovního ruchu (SPPCR) byl schválen 1. listopadu 2000 usnesením vlády č. 1075. Realizace programu začala v roce 2001.

Na základě usnesení vlády č. 110 ze dne 4. února 2004 bylo schváleno pokračování realizace programu i včetně zaměření jednotlivých podprogramů v letech 2004 -2007.⁴⁴

Podprogramy jsou zaměřeny na:

- Rozvoj lázeňství,
- Doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně rekreační aktivity,
- Podporu prezentace ČR jako destinace cestovního ruchu.⁴⁵

V roce 2006 byla Ministerstvem pro místní rozvoj připravena koncepce státní politiky cestovního ruchu v české republice. Tato koncepce má 4 hlavní strategické cíle a to⁴⁶ :

- Podpora tvorby konkurence schopných národních a regionálních produktů cestovního ruchu,
- Podpora budování a zkvalitňování infrastruktury a služeb cestovního ruchu,
- Marketingová podpora cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů,
- Podpora budování a vytváření organizační struktury cestovního ruchu.

⁴⁴ Státní program podpory cestovního ruchu. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Statni-program-podpory-cestovniho-ruchu>

⁴⁵ Státní program podpory cestovního ruchu. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Statni-program-podpory-cestovniho-ruchu>

⁴⁶ KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICĚ. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2007 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=9436a891-44cd-426a-88b9-373e4ce4900a>

Podpora budování a zkvalitňování infrastruktury a služeb má za cíle⁴⁷:

- Rekonstrukce a výstavba kvalitní základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu,
- Podpora rekonstrukce kulturně-historických památek a zachování přírodních lokalit využívaných pro cestovní ruch s akcentem jejich sekundárního využití,
- Zkvalitňování služeb cestovního ruchu,
- Podpora šetrných forem cestovního ruchu.

Hlavní cíle priority⁴⁸:

- Výrazné zkvalitnění a rozšíření nabídky základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, zejména moderních ubytovacích zařízení, sportovně - rekreačních a kulturně-rekreačních zařízení a infrastruktury – budování těchto zařízení musí být přednostně lokalizováno mimo zvláště chráněná území a jejich ochranné zóny,
- Podpora malému a střednímu podnikání v cestovním ruchu,
- Výrazné zkvalitnění nabídky kulturního dědictví a přírodního bohatství pro cestovní ruch,
- Zlepšení zaměstnanosti a životní úrovně místního obyvatelstva,
- Zvýšení konkurenceschopnosti regionální nabídky cestovního ruchu,
- Podpora udržitelného cestovního ruchu.

Jedním z hlavních cílů opatření je také podpora tvorby nových produktů cestovního ruchu nadregionálního a národního významu (podpora nových

⁴⁷ KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2007 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=9436a891-44cd-426a-88b9-373e4ce4900a>.

⁴⁸ KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2007 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=9436a891-44cd-426a-88b9-373e4ce4900a>

produktů aktivní rekreace, projekty venkovského cestovního ruchu, lázeňské a ozdravné programy, naučné stezky v CHKO a národních parcích).

Oblast Šumavy je dále podporována několika projekty, mezi něž bezesporu patří Fond malých projektů Cíl3 - Rakousko. V programovém období EU 2007-2013 jsou vyhlášeny operační programy podporující přeshraniční spolupráci nazvané Cíl 3, Evropská územní spolupráce. Jedná se v nich mj. o spolupráci Jihočeského kraje s regiony Horní a Dolní Rakousko a Dolní Bavorsko. Součástí těchto programů je tzv. Fond malých projektů (dále FMP), ve kterém jsou pro Jihočeský kraj alokovány značné prostředky EU. Konkrétně na spolupráci s Horním a Dolním Rakouskem je na období 2007-2013 k dispozici 2,7 mil. EUR, tj. přibližně 10 mil. Kč ročně. Ve FMP se jedná o dva typy podporovaných projektů: Neinvestiční projekty typu „people-to-people“ a malé infrastrukturní projekty.⁴⁹

4.2. Malé infrastrukturní projekty

Doba trvání projektu nesmí přesáhnout 18 měsíců, výše příspěvku EU je max. 85%, spoluúčast žadatele 15%. Minimální velikost projektu je 2.353 EUR, maximální 40.000 EUR, výše podpory EU je 2.000-20.000 EUR

V roce 2008 byl také vyhlášen program přeshraniční spolupráce Cíl 3 ČR – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013, který v současné době pokračuje již 9 etapou do níž se můžou žadatelé přihlásit do 5. 4. 2012. Aktuální projekt má následující možnosti lokace finančních prostředků.⁵⁰

⁴⁹ Regionální a rozvojová agentura Šumava: Priority a aktivity podporované v rámci výzvy DF - 9. výzva. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z http://www.rra-sumava.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=169:fond-malych-projekt-cil3-rakousko&catid=79:fmp-cil3-rakousko&Itemid=35

⁵⁰ Regionální a rozvojová agentura Šumava: Priority a aktivity podporované v rámci výzvy DF - 9. výzva. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.rra-sumava.cz/>

Tab. 4 People-to-people (neinvestiční projekty):

1	Kulturní výměny (školství, sport, slavnost, festival, poutí) max.	3 000 €
2	Místní demokracie max.	3 000 €
3	Lidské zdroje max.	3 000 €
4	Plánovací a rozvojové studie max.	2 000 €
5	Hospodářský rozvoj max.	10 000 €
6	Cestovní ruch max.	10 000 €
7	Životní prostředí max.	10 000 €
8	Marketing a komunikace max.	10 000 €
9	Spolupráce institucí max.	10 000 €

Zdroj : <http://www.rra-sumava.cz>, Priority a aktivity podporované v rámci DF - 8.výzva

4.3.Malé investiční projekty:

V rámci Malých investičních projektů je jediným hodným neinvestičním nákladem výdaj za publicitu projektu max. do výše 3% z celkových nákladů projektu.

Tab. 5 Malé investiční projekty

1	Značení a vybavení turistických stezek max.	21 250 €
2	Informační značení měst a obcí max.	21 250 €
3	Malé projekty v oblasti životního prostředí max.	2 125 €
4	Obnova a výstavba malých památníků max.	21 250 €
5	Plánovací a rozvojové studie max.	2 000 €

Zdroj : <http://www.rra-sumava.cz>, Priority a aktivity podporované v rámci DF - 8.výzva

5. VÝHLEDY ROZVOJE INFRASTRUKTURY CR V NP A CHKO ŠUMAVA

Směřování rozvoje infrastruktury cestovního ruchu v NP a CHKO Šumava v následujících letech lze vycházet ze strategických cílů Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva životního prostředí, Správy národního parku Šumava, Jihočeského a Plzeňského kraje a dalších regionálních, státních organizací, které mají vliv na dění v regionu NP a CHKO Šumava.

Vytvoření podmínek pro rozvoj při uplatňování veřejného zájmu zvýšeného stupně a nároků ochrany přírody znamená, že stát přehodnotí výši celkové kompenzace (nejen finanční, ale i legislativní a další), kterou je nutné vůči regionu NP Šumava uznat. Je to jak v zájmu místních obyvatel, návštěvníků NP, tak i v zájmu zajištění evropsky uznatelné ochrany přírody na Šumavě.

5.1. Zlepšování kvality životního prostředí formou vybudování místní technické a dopravní infrastruktury

Zlepšení stavu technické infrastruktury obcí

- Zlepšení dopravní infrastruktury a obslužnosti,
- Rekonstrukce částí silnic II. a III. třídy (trvalá spolupráce s krajem)
- Rekonstrukce místních komunikací v zájmu propojení jednotlivých obcí a jejich částí,
- Podpora výstavby a úprav na stávající komunikace I/4, z hlediska zvýšení bezpečnosti a snížení negativních vlivů na životní prostředí,
- Jednání s dopravci a partnery v území NP Šumava za účelem optimalizace dopravní obslužnosti ve všech obcích svazku (systém dopravních obslužností po území NPŠ).⁵¹

⁵¹ Strategické cíle šumavského balíčku opatření pro zajištění: Újmy obcí, podnikatelských subjektů, regionu na území NP. LELKOVÁ, Zdeňka. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2009 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/4941-04_sumavsky_balicek.pdf

Zlepšení vodohospodářské infrastruktury

- Zajištění čištění odpadních vod ve všech obcích, postupný vznik a napojování na čističky odpadních vod menších lokalit,
- Zajištění kvalitního zásobování pitnou vodou ve všech obcích a osadách.

Rozvoj informačních technologií

- Rozvoj veřejně přístupného internetu (knihovny, školy, obecní úřady), zajištění kvalitní informovanosti všech členských obcí (e-mail apod.),
- Zajištění kvalitního pokrytí mikroregionu signálem sítí mobilních operátorů,
- Zajištění informovanosti a jednotného systému varování, vyrozumění a informování obyvatelstva mikroregionu, bezdrátové pokrytí internetem pro všechny obyvatele mikroregionu,
- Zapojení www obcí do informačního systému regionu, kraje, mikroregionu, jejich pravidelná aktualizace.⁵²

Ochrana ovzduší, krajiny a životního prostředí

- Ochrana ovzduší,
- Obnova a údržba venkovského charakteru krajiny (zpracování nových územních plánů),
- Zlepšení spolupráce obcí při nakládání s odpady, zvýšení efektivity svozu v rámci spojení obcí.

Podpora rozvoje malého a středního podnikání

- Podpora venkovského podnikání – tradiční výroby a řemesla,
- Rozvoj alternativních způsobů zemědělského podnikání,
- Trvale udržitelná péče o lesy NP a CHKO.

⁵² Strategické cíle šumavského balíčku opatření pro zajištění: Újmy obcí, podnikatelských subjektů, regionu na území NP. LELKOVÁ, Zdeňka. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2009 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/4941-04_sumavsky_balicek.pdf

Rozvoj infrastruktury, marketingu a služeb pro cestovní ruch

- Udržení současné návštěvnosti mikroregionů
- Propagace a marketing cestovního ruchu
- Rozvoj turistické infrastruktury a služeb cestovního ruchu

5.2. Rozvoj sociálních služeb a bydlení, zajištění udržitelnosti školních zařízení v NP Šumava

- Rozvoj školství a vzdělanosti obyvatel,
- Vytváření podmínek pro bydlení a život na venkově,
- Rozvíjení obecné kultury.

Mezi další kroky nutné k dosažení tíženého cíle rozvoje infrastruktury a obecně NP a CHKO Šumava bezesporu patří zajištění legislativních změn, zajištění finančních zdrojů z dotačních a rozpočtových programů a v neposlední řadě vyřešení aktuálních problémů týkajících se okamžitých problémů, které NP a CHKO Šumava zužují. Mezi ně například patří zpracování koncepce infrastruktury cestovního ruchu nezbytně potřebné v krátkodobém i dlouhodobém výhledu na území NP Šumava, plán odpadového hospodářství, zpracování koncepce ekologické dopravní obslužnosti a další.⁵³

⁵³ Strategické cíle šumavského balíčku opatření pro zajištění: Újmy obcí, podnikatelských subjektů, regionu na území NP. LELKOVÁ, Zdeňka. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2009 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/4941-04_sumavsky_balicek.pdf

6. VÝZKUM VZTAHŮ NÁVŠTĚVNÍKŮ K OCHRANĚ PŘÍRODY V NP A CHKO ŠUMAVA, A DOPAD NA CESTOVNÍ RUCH

6.1. Cíle výzkumu

Primárním cílem výzkumu bylo zjistit, jak návštěvníci vnímají ochranu přírody Národního parku a CHKO Šumava při svém pobytu. Ve výzkumu jsem zaměřila své otázky, tak abych mohla vyhodnotit z jakých regionů, a jaká věková skupina oblast navštěvuje, apod.

Jako formu výzkumu jsem použila dotazník, který je uveden v příloze A. Dotazník jsem rozdala náhodným lidem, snažila jsem se, aby věková kategorie byla nad 18 let. Důvodem proč jsem vybírala respondenty starší, než 18 let jsou otázky, na které by mladší respondenti neodpovídali relevantně. Pro dotazování jsem využila standartních otázek, které se objevují ve výzkumech Českého statistického úřadu, Czechinvestu, NP Šumava.

Celkový počet oslovených lidí byl 100. Všichni dotazovaní vyplnili všechny otázky, což přisuzuji jednoznačně osobnímu kontaktu. Otázky jsem volila tak, aby na ně odpovědi byly co nejvíce jednoznačné a nezdržovaly dotazované přemýšlením nebo pokládáním zbytečných doplňujících dotazů. Dotazovaní byli dopředu informováni, za jakým účelem jim dotazník předkládám a k čemu jejich odpovědi využiji. Vzhledem k anonymitě dotazovaných jsem neměla se získáváním odpovědí větší problém.

Dotazník se skládá ze 17 otázek, které jsou zaměřeny na 5 tematických celků, které můžeme shrnout do hesel:

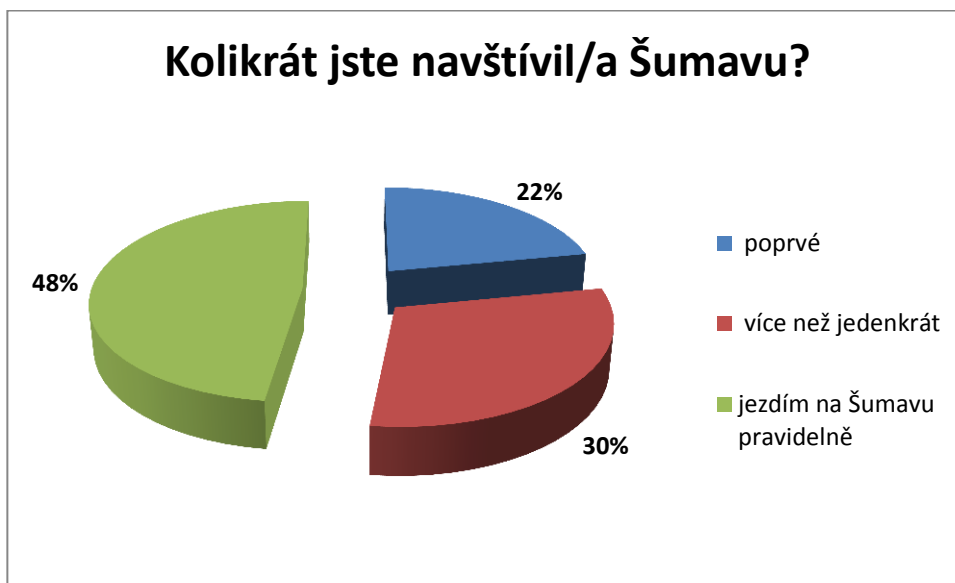
- kdo
- jak dlouho, jakým dopravním prostředkem
- jaké služby, aktivity využívá
- ochrana přírody, vztah k ochraně přírody, omezení v NP, CHKO Šumava
- propagace, marketing regionu Šumava

6.2. Vyhodnocení dotazníkového výzkumu

Grafické znázornění výsledků je provedeno výsečovými grafy, samotné hodnocení je uvedeno pod jednotlivými grafy otázkami.

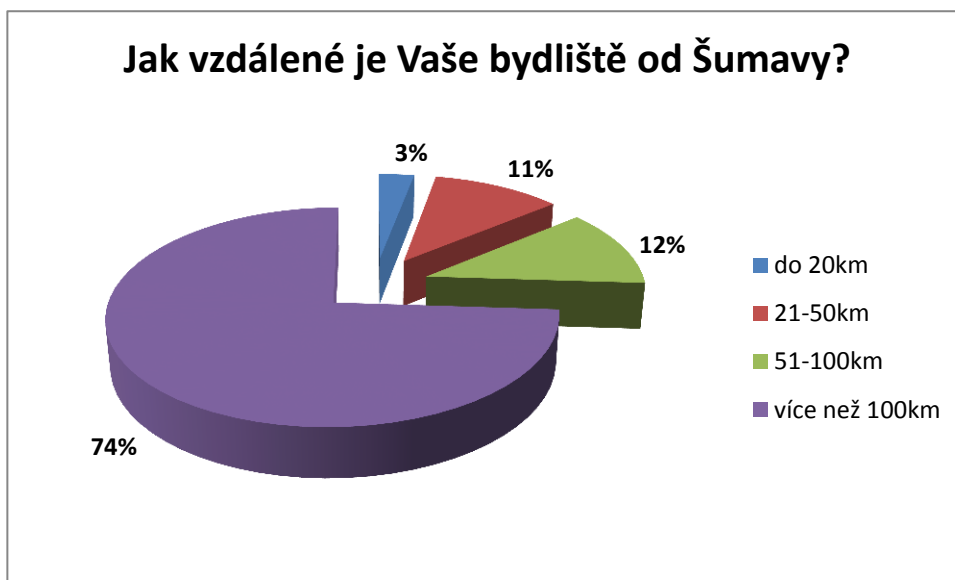
Otázka č.1 - Kolikrát jste navštívil/a Šumavu?

Graf č.2

Otázka č. 2 Jak vzdálené je Vaše bydliště od Šumavy?

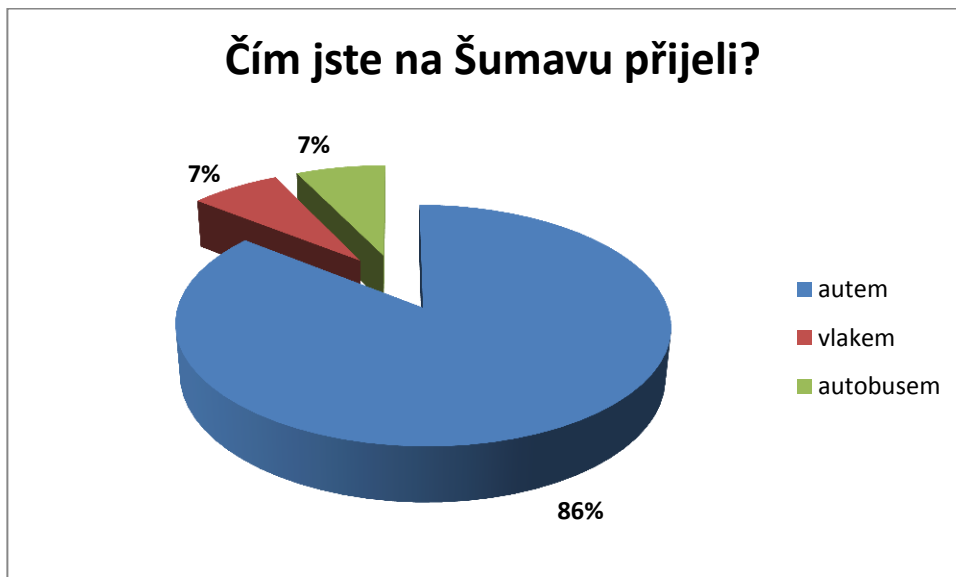
Graf č.3

Otázka 3.

Čím jste na Šumavu přijeli?

Graf č.4

Otázka č. 4.

Jaké jste věkové kategorie ?

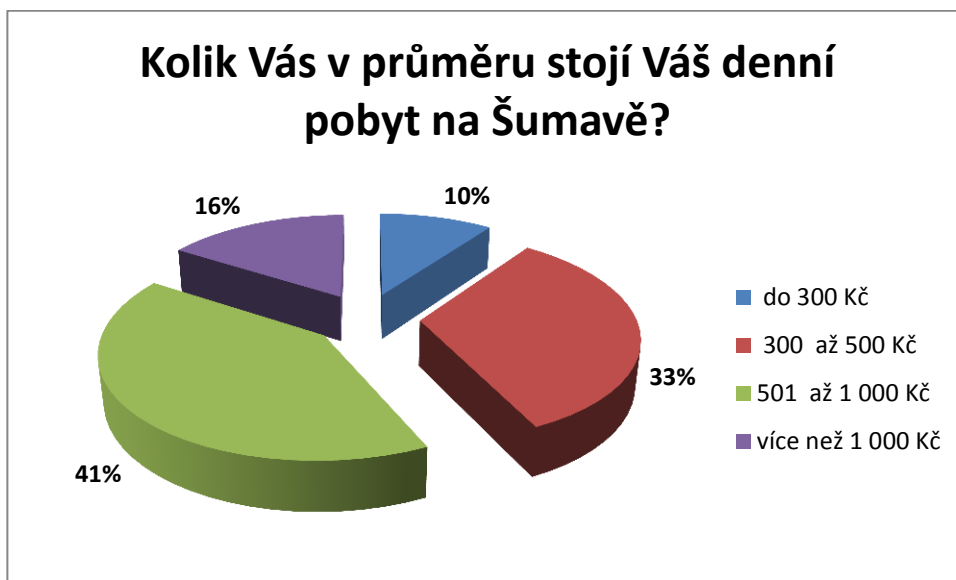
Graf č.5

Otázka č. 5.

Kolik Vás v průměru stojí Váš denní pobyt na Šumavě?

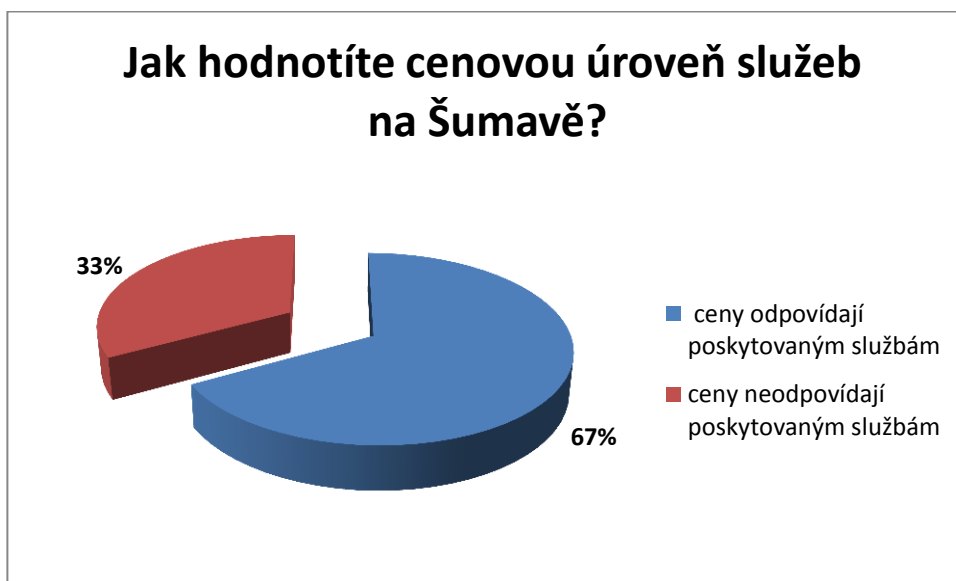
Graf č.6

Otázka č. 6.

Jak hodnotíte cenovou úroveň služeb na Šumavě?

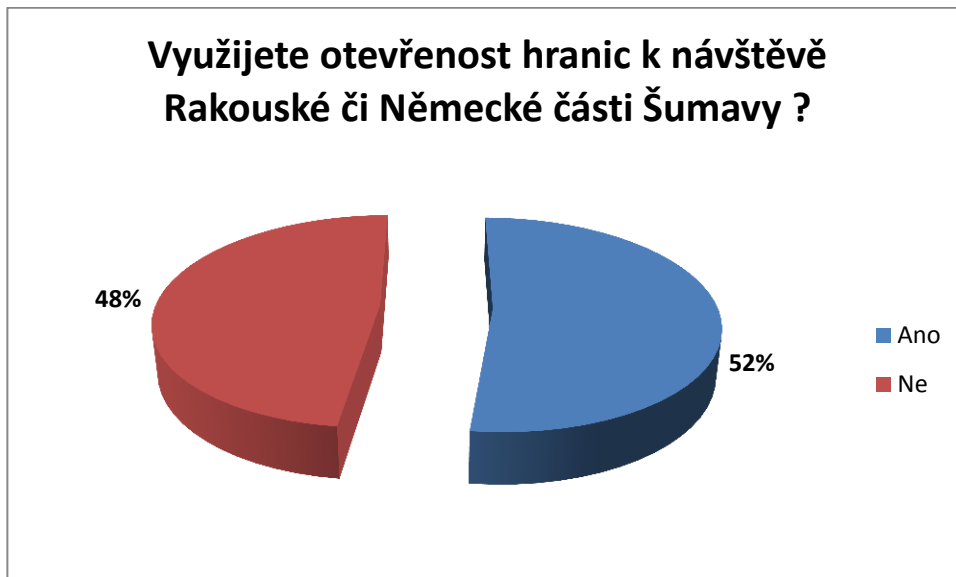
Graf č.7

Otázka č. 7.

Využijete otevřenost hranic k návštěvě Rakouské, či Německé části Šumavy?

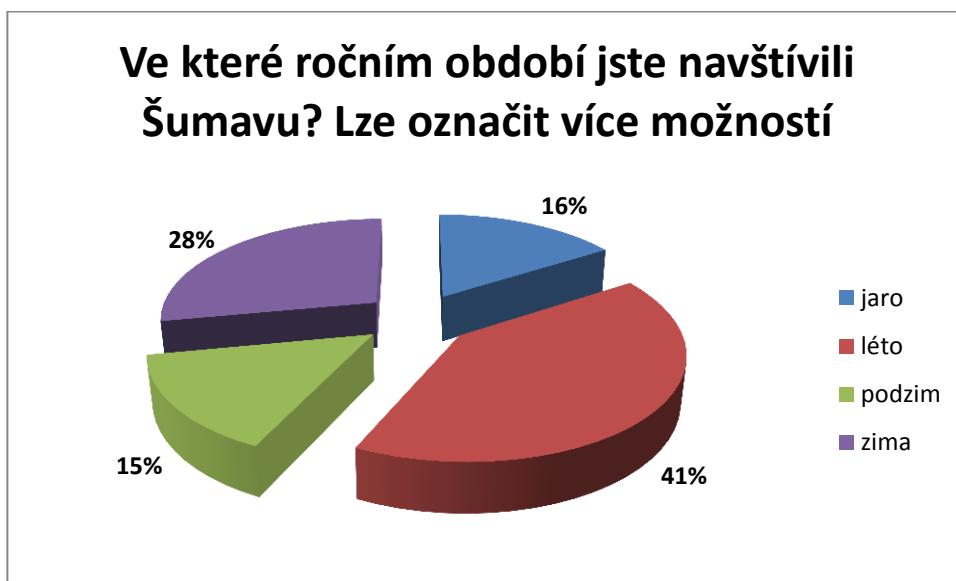
Graf č.8

Otázka č. 8.

Ve které ročním období jste navštívili Šumavu?

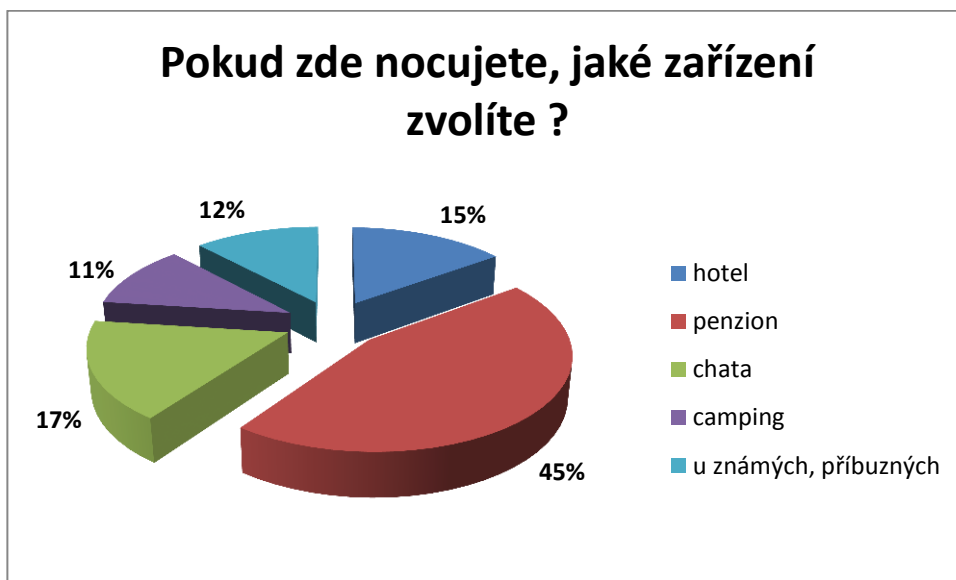
Graf č.9

Otázka č. 9.

Pokud zde nocujete, jaké zařízení zvolíte?

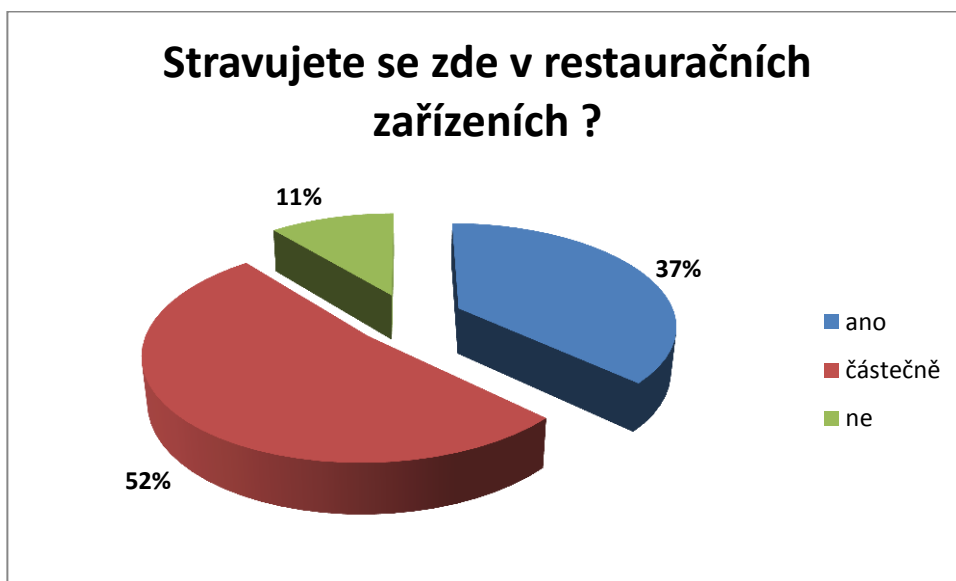
Graf č. 10

Otázka č. 10.

Stravujete se zde v restauračních zařízeních?

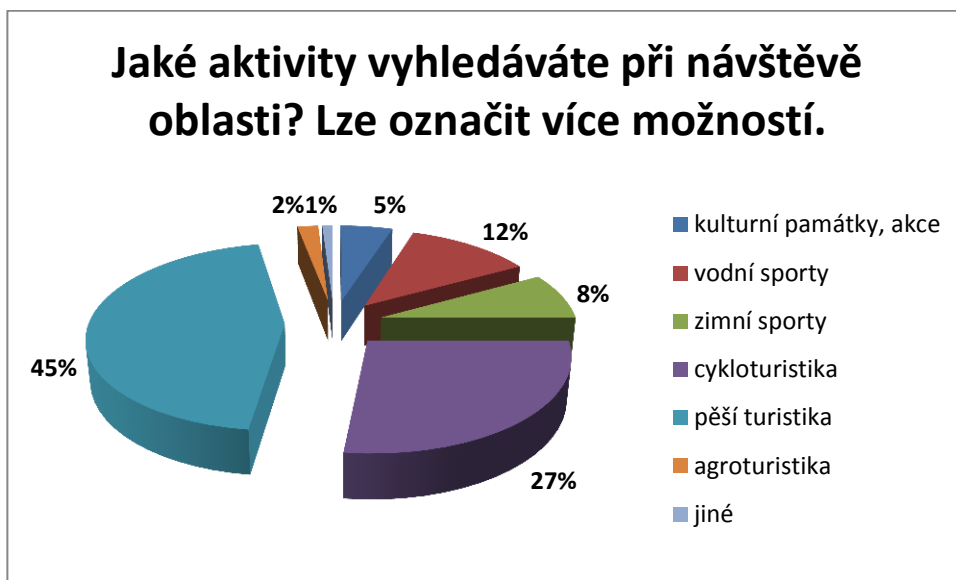
Graf č.11

Otázka č. 11.

Jaké aktivity vyhledáváte při návštěvě oblasti? Lze označit více možností.

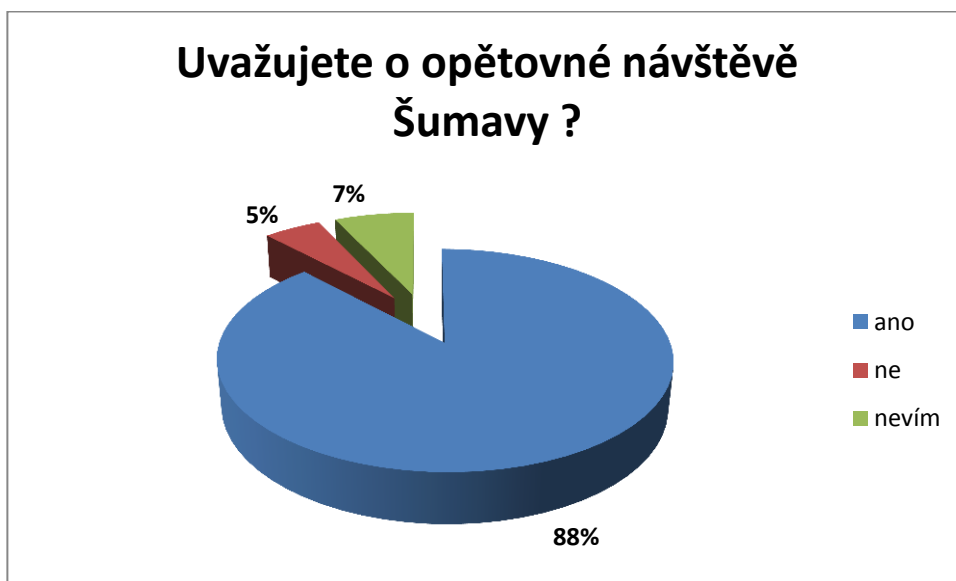
Graf č. 12

Otázka č. 12.

Uvažujete o opětovné návštěvě Šumavy ?

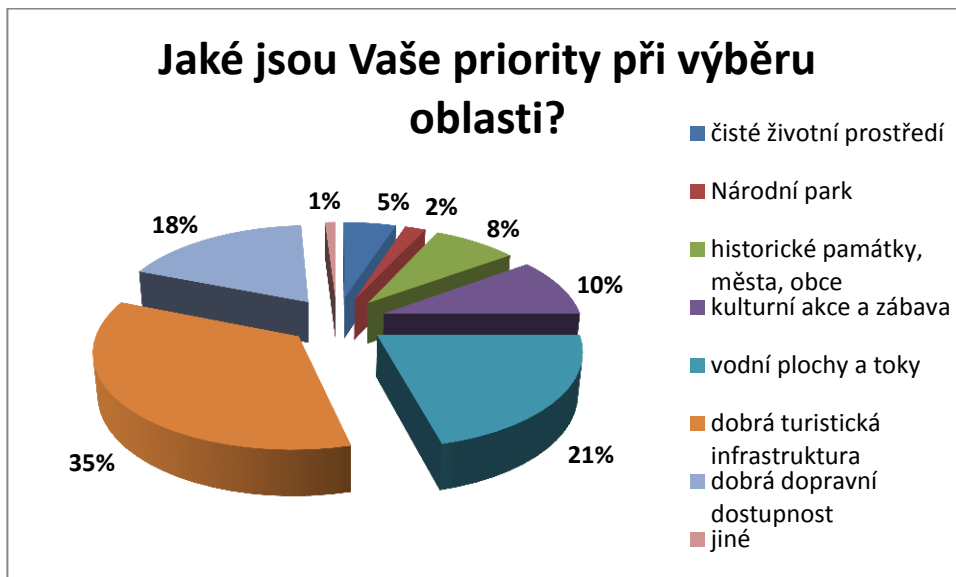
Graf č. 13

Otázka č. 13.

Jaké jsou Vaše priority při výběru oblasti?

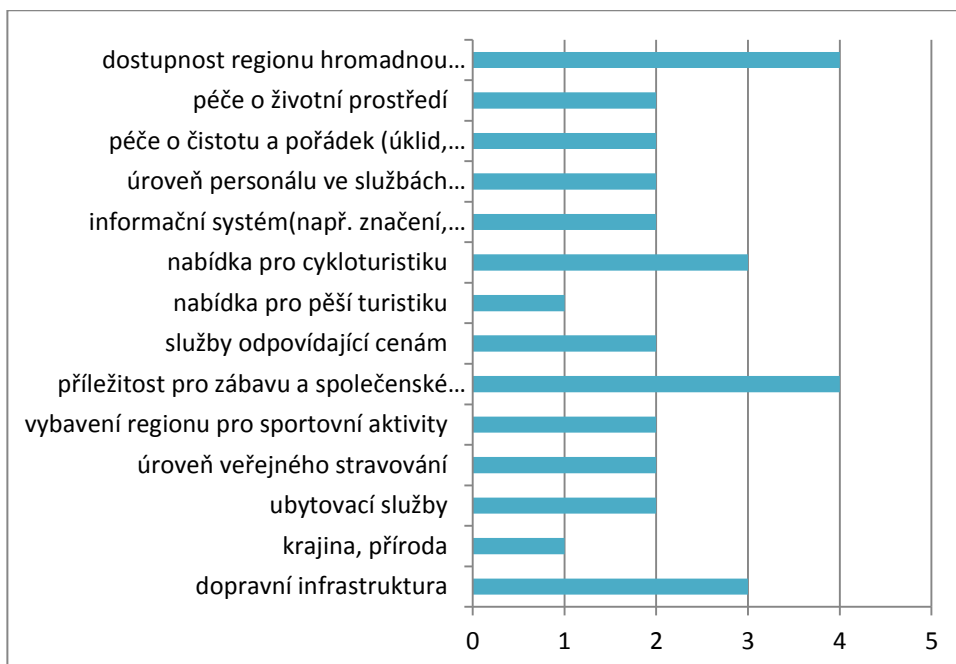
Graf č. 14

Otázka č. 14.

Označte kvalitu podmínek oblasti – ohodnoťte školní stupnicí 1 až 5.

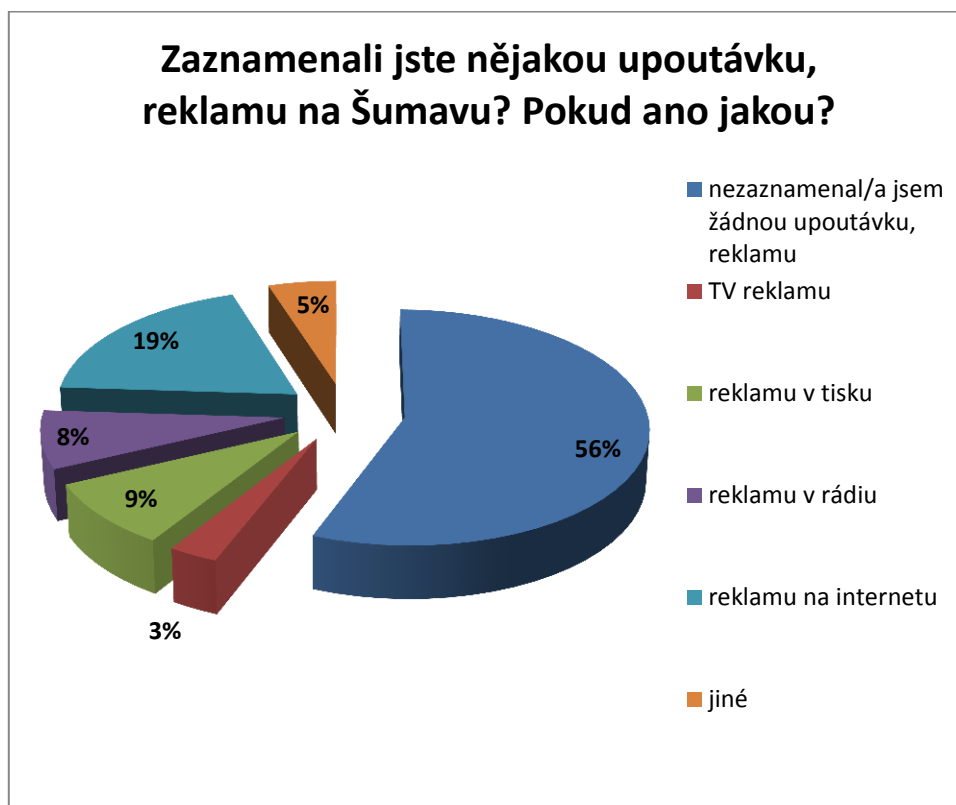
Graf č. 15

Otázka č. 15. Zaznamenali jste nějakou upoutávku, reklamu na Šumavu?

Pokud ano jakou?

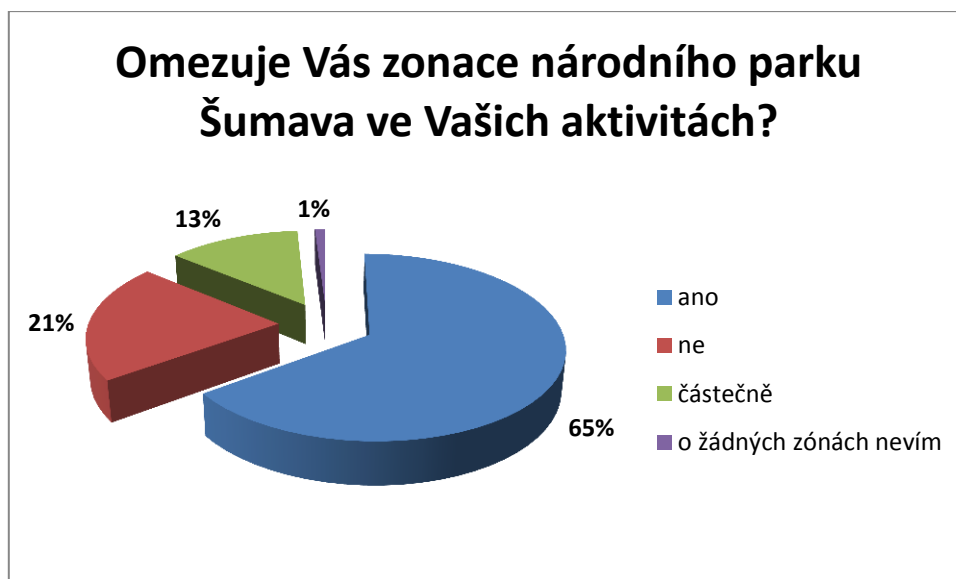
Graf č. 16

Otázka č. 16.

Omezuje Vás zonace národního parku Šumava ve Vašich aktivitách?

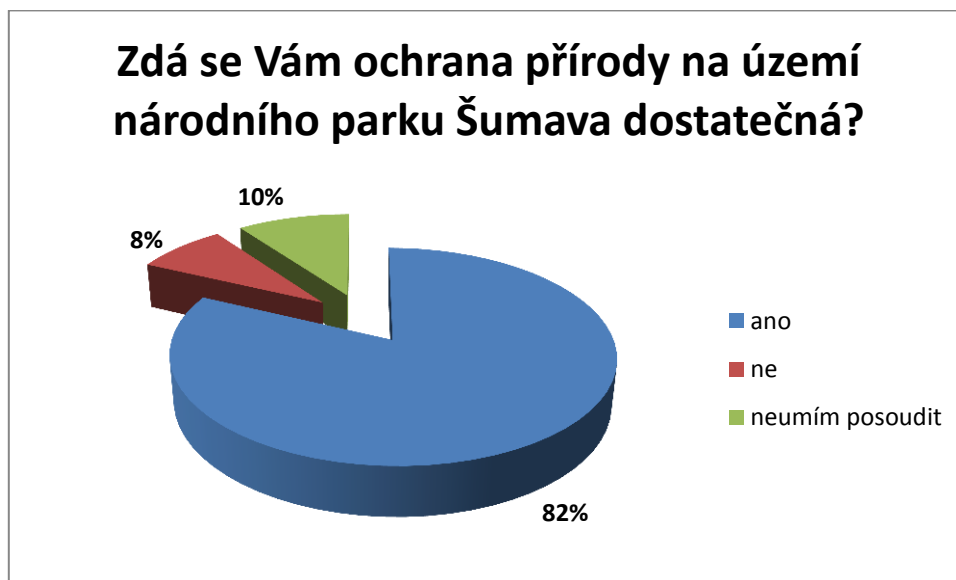
Graf č. 17

Otázka č. 17.

Zdá se Vám ochrana přírody na území národního parku Šumava dostatečná?

Graf č. 18

6.3. Shrnutí

Na Šumavu přijíždějí převážně turisté z větších vzdáleností než je 100km a vrací se na Šumavu opakovaně, hlavně v letní sezóně. Nejvyužívanějším dopravním prostředkem je osobní automobil, ve výjimečných případech vlak nebo autobus. Nejčastějším impulzem pro návštěvu Šumavy je turistika a sport, poté následuje poznání oblasti. Nejméně vyhledávanou je Šumava za účelem nákupů a péče o zdraví. Přibližně $\frac{1}{2}$ dotazovaných návštěvníků využívá otevřenosti hranic k návštěvě bavorské či rakouské části Šumava. K nejvíce využívaným zařízením pro ubytování v oblasti Šumavy bývá penzion. Turisté stráví v oblasti Šumava nejčastěji dovolenou v rozsahu 3 až 7dní, nebo preferují jednodenní výlet bez ubytování. Většina turistů se částečně stravuje v restauračních zařízeních a jejich náklady na osobu se pohybují od 300,- až 1000,- Kč na den. V oblasti Šumava je s péčí o životní prostředí spokojeno více než $\frac{3}{4}$ dotázaných respondentů. Typickým návštěvníkem jsou hlavně Češi, kteří hledají aktivní dovolenou a čisté životní prostředí. Zonace NP Šumava

většinu návštěvníků omezuje. Více než ½ dotazovaných nezaznamenala žádnou upoutávku, nebo reklamu na region Šumava.

6.4.Závěr dotazníkového výzkumu

Vztah k regionu je velmi pozitivní, většina návštěvníků má v úmyslu se do oblasti Šumava vrátit. Mezi nejlépe hodnocené body patří dostupnost a rozsah ubytovacích kapacit, vstřícnost místních obyvatel, památky a turistické atraktivity. Mezi nejhůře hodnocené patří dopravní infrastruktura, nákupní možnosti a zábava (akce pro volný čas). Mezi nejčastěji používaný zdroj informací o oblasti Šumava patří internet.

Omezení zonace v NP Šumava vnímají lidé převážně negativně, z mého výzkumu vyplývá, že 65% dotazovaných to za omezení považuje. Při osobním jednání s dotazovanými návštěvníky nejčastěji zaznělo, že považují za nepříjemné omezení pohybu, uzavření některých stezek.

ZÁVĚR

Cestovní ruch patří k rychle rozvíjejícímu se odvětví. Dopady cestovního ruchu mají pozitivní i negativní charakter. Mezi pozitivní dopady patří zaměstnanost a finanční zisk. Mezi negativní dopady patří např. zvýšený pohyb osob, zvýšené zatížení dopravní infrastruktury, turistické znečištění, nárazovost v závislosti na ročním období a počasí, a další jevy, které doprovází cestovní ruch. V ideálním případě by nastala rovnováha mezi pozitivními a negativními dopady, takže by výsledný efekt byl neutrální. Ve skutečnosti je mnoho pozitivních dopadů výhodných jen pro určitou skupinu (např. hoteliéři), ale negativa dopadají na všechny obyvatele i na přírodu Šumavy. Proto je zapotřebí tyto dopady monitorovat, následně vyhodnocovat a na základě výsledků přistoupit k jejich odstranění či zmírnění.

CHKO a NP Šumava patří k velice vyhledávané lokalitě, která je málo pozměněná negativními dopady v důsledku antropogenního působení. Šumava disponuje řadou historických památek a má velké předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu.

Prioritou je ochrana přírody a krajiny a naplňování přístupu udržitelného rozvoje v rámci aktivit cestovního ruchu. Udržitelný cestovní ruch na Šumavě bude reálný za předpokladu, že budou vytvořeny potřebné mechanismy a dostatečné zdroje: lidské, finanční, vztahové, vědomostní.

Zajišťování udržitelného cestovního ruchu na Šumavě musí vycházet ze specifík stávající oblasti NP a CHKO Šumava a okolí Šumavy. Je zapotřebí, aby docházelo k preferování a dosahování stanovených záměrů a cílů a zároveň spolupráci se zástupci managementu cestovního ruchu.

Výsledky výzkumu považují za vhodné východisko pro určení směřů dalšího rozvoje a odkrytí celého potenciálu, kterým region disponuje. První závěr lze učinit z odpovědí na otázku, jakým způsobem se návštěvníci na Šumavu dostali: naprostá většina z nich napříč všemi věkovými skupinami přicestovala autem. Tento jev je z pohledu regionu velmi nežádoucí a bylo by dobré se na něj zaměřit i v rámci marketingových kampaní. Dopravní

obslužnost celých jižních Čech je pod celorepublikovým průměrem, historická uzavřenost některých částí Šumavy (a tudíž špatná dopravní infrastruktura) tento fakt pouze zvýrazňuje.

Další závěr je možné učinit z odpovědí na dotazy ohledně doby návštěvy Šumavy a zvoleného způsobu ubytování. Většina návštěvníků navštíví Šumavu v létě a bydlí v penzionech. Přestože jsou z větší vzdálenosti, jezdí na Šumavu pravidelně. Vzhledem k výdajům na pobyt se většina návštěvníků nezařazuje mezi tzv. low-cost klienty. Opakované návštěvy jednoznačně dokládají spokojenost návštěvníků, stejně tak většina z nich považuje místní ceny za přiměřené kvalitě služeb. Z toho lze vyvodit, že už došlo k nalezení rovnováhy mezi množstvím a kvalitou nabízených ubytovacích kapacit. Návštěvníci jednoznačně dávají přednost menším penzionům před hotely a velkými centry. S ohledem na výraznou preferenci letní sezóny je to pochopitelné – není potřeba se koncentrovat ve vybavených horských centrech, naopak se návštěvníci rozptýlí rovnoměrněji po celé Šumavě.

Co se týká ochrany přírody, tady návštěvníci poměrně přesvědčivě prokázali své přesvědčení, že ochrana přírody v oblasti Šumavy je dostatečná a v současné podobě spíše limitující další rozvoj. Je to paradox, kdy na jedné straně lidé oceňují nedotčenou přírodu (za což vděčíme právě ochraně přírody) a na druhé straně pak je ta samá ochrana omezuje v jejich aktivitách (omezení vstupu do určitých oblastí, apod.). Stejně tak celková ubytovací kapacita je dána již existujícími stavbami a její rozšiřování je velmi komplikované a v některých případech nemožné. Na druhou stranu, pokud by se ubytovací kapacita Šumavy nějak razantně navýšila, pak by velmi pravděpodobně Šumava ztratila svůj dosavadní status místa pro klidnou a uvolněnou dovolenou.

Velmi zajímavé výsledky pak poskytly odpovědi na otázku č. 14, tj. kvalitativní hodnocení vybraných ukazatelů (ostatní otázky hodnotily jednotlivé kategorie především kvantitativně). Můžeme zde vyčíst již zmíněné nedostatky v dopravní obslužnosti a dopravní infrastruktuře, stejně jako

výraznou převahu pěší turistiky a velmi pozitivně hodnocenou kvalitu přírody. Mezi překvapivé odpovědi bych zařadila velmi nedostatečně hodnocenou nabídku pro cykloturistiku a nedostatečné společenské vyžití. To jsou oblasti, na které se mohou zaměřit přímo konkrétní drobní poskytovatelé služeb – na rozdíl od zlepšení dopravní dostupnosti či změn v infrastruktuře, které musí být iniciovány na úrovni minimálně celého regionu.

Provedený terénní výzkum tedy odhalil rezervy, které ještě celý region má – a to jak na lokální, tak na globální rovině. Napravení těchto nedostatků přitom nemusí být v kontrastu s ochranou přírody a rozvoj ve zmiňovaných oblastech by neměl narušit nastolenou rovnováhu. Doporučuji stejný výzkum v časovém odstupu 2-3 let zopakovat a porovnat výsledky.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Tištěné publikace:

ANDĚRA, Miloš a Petr ZAVŘEL ZA KOLEKTIV. Šumava: příroda, historie, život. Baset, 2003. ISBN 80-7340-021-9.

ANDĚRA, Miloš. Národní parky Evropy. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-162-1

ČIHAŘ, Martin. Ochrana přírody a krajiny I. Praha: Karolinum, 1998.s. 14. ISBN 80-7066-509-4.

DAVID, Petr. Šumava: Česko všemi smysly. 2011. ISBN 978-80-868-9965-7.

DOHNAL, Václav, et al. Rajonizace cestovního ruchu. 1. vyd. Praha : Merkur, 1985. 167 s.

MARTAN, Miloslav. Šumava: Nejkrásnější turistické trasy. Plzeň: Kletr, 1997. ISBN 80-85822-05-9.

PÁSKOVÁ, Martina. Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu. Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2008,s.31. ISBN 978-80-7041-658-7.

TUREK, Jakub. Outdoor Šumava a okolí. Grada. ISBN 978-80-247-2024-1.

VETÝŠKA, Václav. Oči Šumavy: 100 let rezervace Černé a Čertovo jezero. 2011. vyd. ISBN 978-80-87338-11-7.

Zahraniční tištěná publikace :

MARTAN, Petr. Der Böhmerwald sterbend und Bedroht. 2009. vyd. ISBN 978-80-904111-1-1.

Internetové zdroje:

Arts Lexikon. Arts lexikon [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: http://artslexikon.cz/index.php/Index_iritacni,_Doxeyho.

Cestovní ruch na Šumavě: Rozvojový koncept udržitelného cestovního ruchu. [online]. 2007 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: http://www.tourism4nature.org/results/su_pictures/su03_tmp_cz.pdf.

CKRUMLOV: <http://www.ckrumlov.info/img.php?img=1504&LANG=cz>.

iTRAS: <http://itras.cz/cerne-a-certovo-jezero/galerie/919/>.

iTRAS: <http://itras.cz/povydri/galerie/11492/>.

KONCEPCE STÁTNÍ POLITIKY CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2007 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=9436a891-44cd-426a-88b9-373e4ce4900a>.

Lokální rozvoj na Šumavě. PERLÍN, Radim a Ivan BÍČÍK. Národní park Šumava [online]. 2010 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/10/3118-sbornik4_lokalnirozvoj.pdf.

MAPY.CZ: http://wiki.mapy.cz/index.php/%C4%8Cern%C3%A9_jezero.

Mapa 1 – Rozdělení území NP a CHKO Šumava : http://www.npsumava.cz/gallery/5/1780-dle_statnispravy2.jpg

Master plán Šumava: Podklad pro zajištění tvorby Krajinového integrovaného plánu rozvoje Regionu Národního parku Šumava. SPRÁVA NP A CHKO ŠUMAVA [online]. 2010 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1562/sekce/masterplan-sumava/>.

Ministerstvo životního prostředí: Obecná ochrana přírody a krajiny. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny.

NP Šumava <http://www.npsumava.cz/cz/1014/2072/clanek/zonace-chkos/>

NP Šumava: Další sezóna Šumavských zelených autobusů byla uzavřena. [online]. 11.10.2011 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8710/clanek/dalsi-sezona-sumavskych-zelenych-autobusu-byla-uzavrena/>.

NP Šumava: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8553/clanek/se-zelenymi-autobusy-po-sumave/>

NP Šumava: Naučné stezky [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://telemetrie.npsumava.cz/stranky.php?idc=110>.

NP Šumava: Neživá příroda. [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1275/sekce/hydrologie/>.

NP Šumava: Ochrana území. [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1016/sekce/ochrana-uzemi/>.

NP Šumava: Strategie udržitelného turismu v regionu NP Šumava. [online]. 2010 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/10/3059-strategie_uzrizeneho_turismu_final_cz.pdf.

NP Šumava: Strategie. [online]. 2011 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/5086-strategie_cr.pdf.

NP ŠUMAVA: Zelené autobusy 2011. [online]. [cit. 2012-02-11]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1194/sekce/zelene-autobusy-2011/>.

Regionální a rozvojová agentura Šumava: Priority a aktivity podporované v rámci výzvy DF - 9. výzva. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z http://www.rra-sumava.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=169:fond-malych-projekt-cil3-rakousko&catid=79:fmp-cil3-rakousko&Itemid=35.

Regionální a rozvojová agentura Šumava: Priority a aktivity podporované v rámci výzvy DF - 9. výzva. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.rra-sumava.cz/>

Regionální značky: Šumava originální produkt. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/sumava/>.

RIS: Kudy na Šumavu. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/turisticke-ris/sumava/o-regionu/kudy-na-sumavu/>.

RRA -Šumava://www.rra-sumava.cz, Priority a aktivity podporované v rámci DF - 8.výzva.

Správa NP. [online]. 2008-2012[cit. 2012-02-01]. Dostupné z: www.npsumava.cz/cz/sekce/o-organizaci/

Státní program podpory cestovního ruchu. [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Statni-program-podpory-cestovniho-ruchu>.

Strategické cíle šumavského balíčku opatření pro zajištění: Újmy obcí, podnikatelských subjektů , regionu na území NP. LELKOVÁ, Zdeňka. Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. 2009 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/4941-04_sumavsky_balicek.pdf.

Š U M A V A N A R O Z C E S T Í [online]. 1. vyd. Plzeň, UrbioProjekt[cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://urbioprojekt-valtr.cz/>.

Vlivy cestovního ruchu na přírodní a socio-kulturní prostředí. PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. Udržitelný cestovní ruch [online]. 2010 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: http://ucr.uhk.cz/documents/Vlivy_CR_na_prirodni_socio_kulturni_prostredi_Uvod/text/vlivytext.pdf.

Vlivy cestovního ruchu na přírodní a socio-kulturní prostředí.: PANET 2010. TĚŠITEL, Jan, Drahomíra KUŠOVÁ a Michal BARTOŠ. PANET 2010 [online]. 2007 [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: www.panet2010.info/index...site/.../panet_booklet_czechrepublic.pdf.

Zonace CHKO a NP Šumava. [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z:
<http://www.infodatasys.cz/vav2003/sumava/zonace.htm>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obr. 1 Zonace CHKO a NP Šumava	15
Obr. 2 ŠUMAVA originální produkt	25

Seznam tabulek

Tab. č. 1 Obsazenost zón	14
Tab. č. 2 SWOT ANALÝZA	35
Tab. č. 3 Přehled ubytov. kapacit, délka sjezdových tratí, poč lanovek	40
Tab. č. 4 Projekty People to People	44
Tab. č. 5 Malé investiční projekty	44

Seznam grafů

Graf č. 1 Schéma ochrany přírody a krajiny v ČR	12
Graf č. 2 Kolikrát jste navštívil/a Šumavu?	49
Graf č. 3 Jak vzdálené je Vaše bydliště od Šumavy?	49
Graf č. 4 Čím jste na Šumavu přijeli?	50
Graf č. 5 Jaké jste věkové kategorie ?	50
Graf č. 6 Kolik Vás v průměru stojí Váš denní pobyt na Šumavě?	51
Graf č. 7 Jak hodnotíte cenovou úroveň služeb na Šumavě?	51

Graf č. 8	Využijete otevřenost hranic k návštěvě Rakouské, či Německé části Šumavy?	52
Graf č. 9	Ve které ročním období jste navštívili Šumavu?	52
Graf č. 10	Pokud zde nocujete, jaké zařízení zvolíte?	53
Graf č. 11	Stravujete se zde v restauračních zařízeních?	53
Graf č. 12	Jaké aktivity vyhledáváte při návštěvě oblasti?	54
Graf č. 13	Uvažujete o opětovné návštěvě Šumavy ?	54
Graf č. 14	Jaké jsou Vaše priority při výběru oblasti?	55
Graf č. 15	Označte kvalitu podmínek oblasti	55
Graf č. 16	Zaznamenali jste nějakou upoutávku, reklamu na Šumavu?	56
Graf č. 17	Omezuje Vás zonace národního parku Šumava ve Vašich aktivitách?	56
Graf č. 18	Zdá se Vám ochrana přírody na území NP Šumava dostatečná?	57

PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha A - Dotazník	I
Příloha B - Fotodokumentace	II
Příloha C - Mapy	III

PŘÍLOHA A - DOTAZNÍK

1. Kolikrát jste navštívil/a Šumavu?
 - a) poprvé
 - b) více než jedenkrát
 - c) jezdím na Šumavu pravidelně

2. Jak vzdálené je Vaše bydliště od Šumavy?
 - a) do 20km
 - b) 21-50km
 - c) 51-100km
 - d) více než 100km

3. Čím jste na Šumavu přijeli?
 - a) autem
 - b) vlakem
 - c) autobusem

4. Jaké jste věkové kategorie
 - a) 18-25
 - b) 25-35
 - c) 35-45
 - d) 45-55
 - e) 55 a více

5. Kolik Vás v průměru stojí Váš denní pobyt na Šumavě?
 - a) do 300 Kč
 - b) 300 až 500 Kč
 - c) 501 až 1 000 Kč
 - d) více než 1 000 Kč

6. Jak hodnotíte cenovou úroveň služeb na Šumavě?
- a) ceny odpovídají poskytovaným službám
 - b) ceny neodpovídají poskytovaným službám
7. Využijete otevřenost hranic k návštěvě Rakouské či Německé části Šumavy
- a) Ano
 - b) Ne
8. Ve které roční období jste navštívili Šumavu? Lze označit více možností
- a) jaro
 - b) léto
 - c) podzim
 - d) zima
9. Pokud zde nocujete, jaké zařízení zvolíte?
- a) hotel
 - b) penzion
 - c) chata
 - d) camping
 - f) u známých, příbuzných
10. Stravujete se zde v restauračních zařízeních?
- a) ano
 - b) částečně
 - c) ne

11. Jaké aktivity vyhledáváte při návštěvě oblasti? Lze označit více možností.

- a) kulturní památky, akce
- b) vodní sporty
- c) zimní sporty
- d) cykloturistika
- e) pěší turistika
- f) agroturistika
- g) jiné

12. Uvažujete o opětovné návštěvě Šumavy :

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

13. Jaké jsou Vaše priority při výběru oblasti? Lze označit více možností.

- a) čisté životní prostředí
- b) Národní park
- c) historické památky, města, obce
- d) kulturní akce a zábava
- e) vodní plochy a toky
- f) dobrá turistická infrastruktura
- g) dobrá dopravní dostupnost
- h) jiné uveďte prosím

14. Označte kvalitu podmínek oblasti – ohodnoťte školní stupnicí 1 až 5.
(Pokud s nimi máte zkušenosti?)

- a) dopravní infrastruktura
- b) krajina, příroda
- c) ubytovací služby
- d) úroveň veřejného stravování
- e) vybavení regionu pro sportovní aktivity

- f) příležitost pro zábavu a společenské vyžití
- g) služby odpovídající cenám
- h) nabídka pro pěší turistiku
- i) nabídka pro cykloturistiku
- j) informační systém(např. značení, infocentra)
- k) úroveň personálu ve službách cestovního ruchu
- l) péče o čistotu a pořádek (úklid, odpadky,WC)
- m) péče o životní prostředí
- n) dostupnost regionu hromadnou dopravou

15. Zaznamenali jste nějakou upoutávku, reklamu na Šumavu? Pokud ano jakou?

- a) nezaznamenal/a jsem žádnou upoutávku, reklamu
- b) TV reklamu
- c) reklamu v tisku
- d) reklamu v rádiu
- e) reklamu na internetu
- f) jiné

16. Omezuje Vás zonace národního parku Šumava ve Vašich aktivitách?

- a) ano
- b) ne
- c) částečně
- d) o žádných zónách nevím

17. Zdá se Vám ochrana přírody na území národního parku Šumava dostatečná?

- a) ano
- b) ne
- c) neumím posoudit

PŘÍLOHA B - FOTODOKUMENTACE

Foto 1- Černé jezero z jezerní stěny

Zdroj: http://wiki.mapy.cz/index.php/%C4%8Cern%C3%A9_jezero

Foto 2 –Balvanité řečiště Vydra

Zdroj: <http://itras.cz/povydri/galerie/11492/>

Foto 3 - Schwarzenberský plavební kanál

Zdroj: <http://www.ckrumlov.info/img.php?img=1504&LANG=cz>

Foto 4 - Šídlatka jezerní

Zdroj: <http://itras.cz/cerne-a-certovo-jezero/galerie/919/>

Foto 5 - Zelené autobusy Šumava

Zdroj: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8553/clanek/se-zelenymi-autobusy-po-sumave/>

Foto 6 - Výhled na panorama Šumavy z hradu Kašperk,

Zdroj: foto autorka

PŘÍLOHA C – MAPY

Mapa 1

Rozdělení území NP a CHKO Šumava dle výkonu státní správy

Zdroj : http://www.npsumava.cz/gallery/5/1780-dle_statnispravy2.jpg

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Irena Koloušková

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Ochrana přírody a její vztah k cestovnímu ruchu v CHKO a NP
Šumava

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 53

Celkový počet stran příloh: 8

Počet titulů české literatury a pramenů: 9

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 1

Počet internetových zdrojů: 32